

**MAPOVANIE SITUÁCIE V MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNITÁCH
VO VZŤAHU K NÁKAZE COVID19
(VÝSKUMNÁ SPRÁVA)**

Zadávatel: Človek v ohrození, n.o. pre ÚSVRK SR

Realizovali: doc. Mgr. Monika Bosá, PhD. a Dávid Bosý, PhD.

Recenzentka: doc. PhDr. Denisa Šoltéssová, PhD.

23. 3. 2020

METODOLÓGIA

Pre mapovanie situácie v MRK v súvislosti s epidémiou COVID 19 sme zvolili vzorku pomáhajúcich profesií pôsobiacich priamo v teréne MRK. Zvolili sme metódu kvantitatívneho zisťovania s využitím mapovacieho dotazníka. Dotazník obsahoval 9 uzavretých otázok (s výberom odpovedí na 4stupňovej škále doplnenej o možnosť neviem a iné) a 3 otvorené otázky.

Otvorené otázky boli formulované so zámerom hlbšieho mapovania situácie v MRK v súvislosti s rizikom nákazy COVID 19, primárne s dôrazom na identifikáciu rizík a návrhov odporúčaní – v každom prípade v rovine ochrany komunity, ochrany osôb mimo komunitu a ochrany pracovníkov v teréne. Otázky sme doplnili o neštruktúrovanú otázku formulovanú ako doplnenie toho, na čo sme sa nespýtali.

Odpovede sme analyzovali prostredníctvom analýzy obsahu (content analysis) s využitím kategorizácie sledujúcej logiku štruktúry dotazníka a jednotlivých výpovedí.

Pre administráciu dotazníka sme zvolili online zber s využitím Google Forms

(<https://forms.gle/NhEegtLG6Q7P72Ht7>). Zber prebiehal v rozmedzí od 16. 3. do 20.3. 2020.

S podporou odporúčania od IA MPSVR SR a ÚSVRK ako autorít spravujúcich projekt Terénnej sociálnej práce a Komunitných centier. Dotazník bol zverejnený na sociálnej sieti Facebook v skupine [Koordinácia organizácií pracujúcich s MRK pri prevencii koronavírusu](#). Dotazník vyplnilo celkovo 338 respondentiek a respondentov. Žiaden z dotazníkov nebol z analýzy vylúčený.

LIMITY VÝSKUMU

Vzorka použitá vo výskume nie je reprezentatívna z hľadiska zastúpenia marginalizovaných komunit. Predstavuje však dostatočnú bázu pre získanie adekvátneho „obrazu“ o situácii v MRK v čase zberu dát.

Druhým obmedzením je pomerne veľká rýchlosť zmien, ktoré sa udiali v priebehu zberu dát. Krízový štáb prijal viacero opatrení, pre ktoré sme z analýzy vylúčili otázku týkajúcu sa prístupu k vode. Dostupnosť pitnej vody by vzhľadom na prijaté opatrenie mala byť zabezpečená vo všetkých komunitách. V tejto súvislosti by bolo vhodné zistiť, akým spôsobom je táto zabezpečovaná a či nepredstavuje v niektorých prípadoch zvýšené riziko vzhľadom na možné združovanie veľkého počtu osôb (ak je zabezpečovaná centrálna). Je možné, že aj realizované aktivity, ktoré deklarovali pracovníci sa vzhľadom na opatrenia zmenili. Hoci zmeny v skúmanom prostredí sú nevyhnutnou súčasťou každého výskumu a jeho „platnosť“ sa tak vzťahuje vždy len k času zberu dát, v našom prípade je možné očakávať, že zmeny boli aj v procese zberu tak rýchle a v takom množstve, že niektoré údaje môžu byť aj v tejto chvíli už neaktuálne.

Napriek tom sa domnievame, že pre potreby plánovania opatrení poskytnú za daných okolností najlepší možný obraz o situácii v MRK.

Obsah

I. VÝSLEDKY ŠTATISTICKÉHO MAPOVANIA:	4
1 Charakteristika výskumného súboru:	4
1.1 Profesie respondentov	4
1.2 Charakter komunity	4
1.3 prístup k informačným médiám	5
2. Sociálne správanie obyvateľov	5
2.1 návraty zo zahraničia	5
2.2 Práca mimo komunity	6
2.3 Združovanie obyvateľov	7
3. OSVETA	9
4 DODRŽIAVANIE OPATRENÍ	11
5 DOSTUPNOSŤ SLUŽIEB A MATERIÁLU	12
5.1 Dostupnosť informácií	12
5.2 Dostupnosť hygienických potrieb	13
5.3 Dostupnosť zdravotných pomôcok	13
5.4 Dostupnosť lekárskej starostlivosti	14
5.5 Dostupnosť potravín	14
6. SPOLUPRÁCA S INÝMI PROFESIAMI	15
6.1 Spolupráca pri informovaní obyvateľov	16
6.2 Spolupráca pri zabezpečení hygieny	19
6.3 Spolupráca pri dodržiavaní opatrení	21
6.4 Spolupráca pri ochrane zdravia klientov	23
6.5 Spolupráca pri ochrane zdravia pracovníkov	26
7. AKTIVITY V SÚVISLOSTI S COVID 19	28
II. OBSAHOVÁ ANALÝZA ODPOVEDÍ V OTVORENÝCH OTÁZKACH	30
8. ŠPECIFICKÉ RIZIKÁ	30
8.1 Špecifické riziká OCHRANA ZDRAVIA ČLENOV KOMUNITY:	30
8.2 Špecifické riziká - ochrana zdravia širšieho prostredia mimo komunity	35
8.3 Špecifiká rizík vo vzťahu OCHRANY ZDRAVIA PRACOVNÍKOV	39
9 NÁVRHY OPATRENÍ	43
9.1 Návrhy opatrení vo vzťahu OCHRANY ZDRAVIA KOMUNITY	43
9.2 Návrhy opatrení vo vzťahu OCHRANY ZDRAVIA MIMO KOMUNITY	47
9.3 Návrhy opatrení vo vzťahu OCHRANY ZDRAVIA PRACOVNÍKOV	50

10 ČO SME SA ZABUDLI OPÝTAŤ	53
ZHRNUTIE:	57

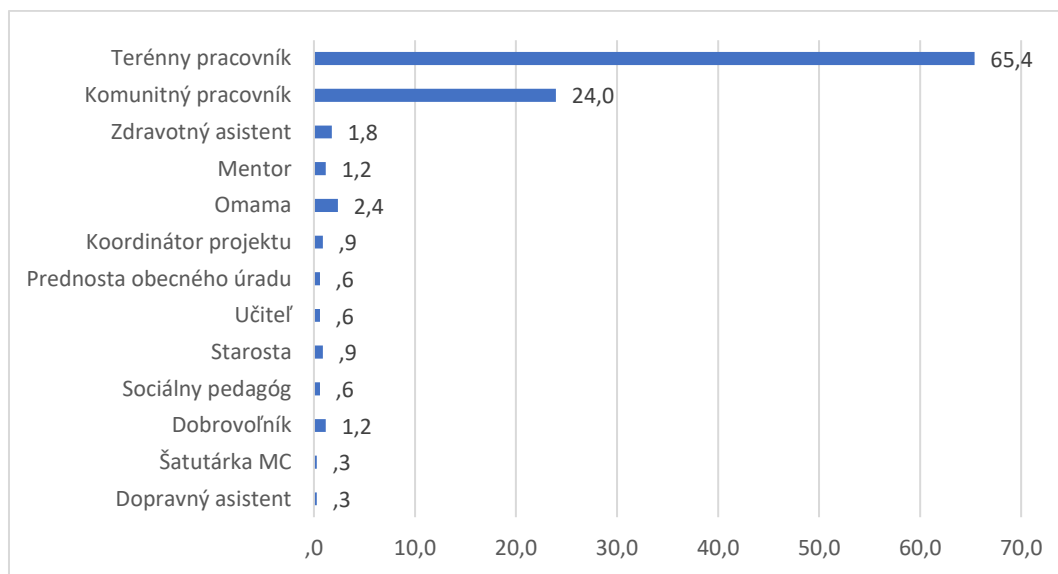
I. VÝSLEDKY ŠTATISTICKÉHO MAPOVANIA:

1 CHARAKTERISTIKA VÝSKUMNÉHO SÚBORU:

1.1 PROFESIE RESPONDENTOV

Spomedzi **PROFESIÍ** boli medzi respondentkami a respondentmi zastúpení prevažne terénni pracovníci a komunitní pracovníci (v rôznych funkciách)

Graf 1: Zastúpenie profesií v prieskume

1.2 CHARAKTER KOMUNITY

Zisťovali sme aj **CHARAKTER KOMUNITY**, v ktorej pracovníčky a pracovníci pôsobia:

Mestské komunity boli zastúpené v 83 prípadoch (24,6%), vidiecke v 248 prípadoch (73,4%). Uvedená iná možnosť alebo neuvedená možnosť bola v 6 prípadoch (2%).

Graf 2: Typ komunity

Typ komunity
335 responses

V dotazníku sme zisťovali aj veľkosť komunity, v ktorej respondentky a respondenti pôsobia. V našom zisťovaní sa však ukázalo, že odpovede respondentov sa nelíšili v závislosti od veľkosti komunity v žiadnej zo skúmaných oblastí.

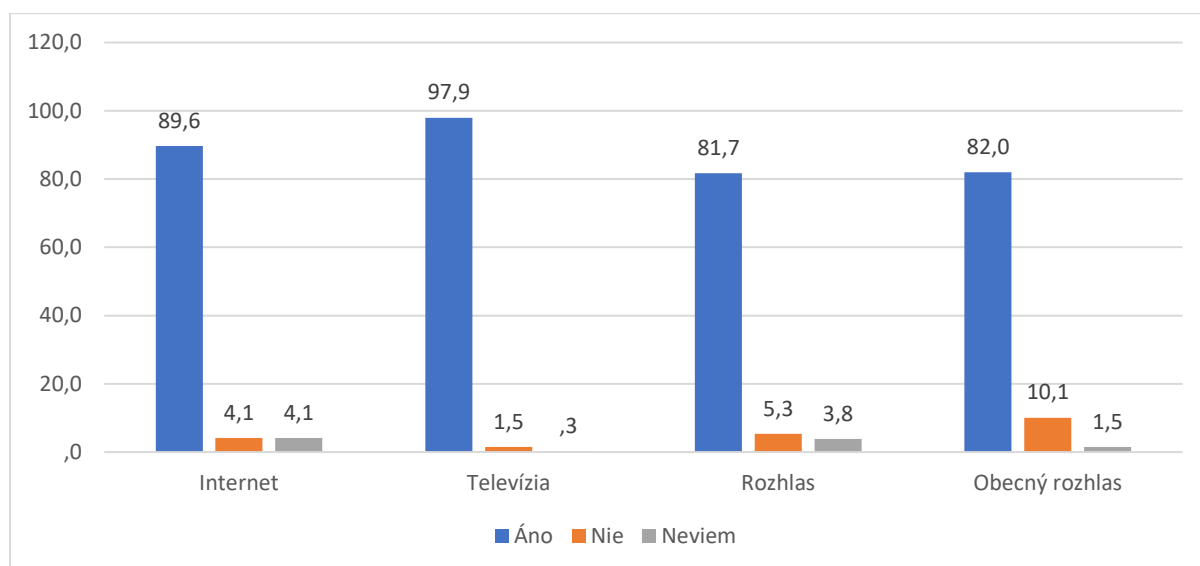
1.3 PRÍSTUP K INFORMAČNÝM MÉDIÁM

Súčasťou charakteristiky komunity bol aj prístup komunity k vode a k rôznym médiám ako zdroju informácií.

PRÍSTUP K VODE bola otázka, ktorú sme vnímali vzhľadom na potrebu zvýšenej hygieny, ale aj nutnosti zdržiavať sa v domácom prostredí ako kľúčovú. Počas zberu dát však krízový štáb rozhodol o sprístupnení vody všetkým občanom SR, s dôrazom na vylúčené komunity. Táto otázka je v tejto chvíli bezpredmetná, hoci by bolo vhodné identifikovať, akým spôsobom je prístup k vode v jednotlivých komunitách zabezpečený, vzhľadom na riziko zhromažďovania osôb v blízkosti cisterien či iných centrálnych zdrojoch pitnej vody.

PRÍSTUP K INFORMÁCIÁM je podľa pomáhajúcich profesií dostatočný. Väčšina komunit má prístup k nejakému zdroju informácií v dostatočnej miere. Takmer všetky komunity majú prístup k televízii, takže toto médium môže byť najrýchlejším spôsobom ako šíriť aktuálne informácie v prostredí MRK.

Graf 3: Prístup k informáciám v komunitách

Medzi iné informačné zdroje radili respondentky a respondenti nasledujúce: sociálne siete, letáky, denná tlač, obecná tabuľa, ale aj osobné zdroje – TP, KP, MOPS, starosta/tka, iný pracovník/čka.

2. SOCIÁLNE SPRÁVANIE OBYVATEĽOV

Významným prvkom pre zabránenie šíreniu nákazy je **SOCIÁLNE SPRÁVANIE OBYVATEĽSTVA**. V tejto súvislosti sme do dotazníka zaradili viacero okruhov:

2.1 NÁVRATY ZO ZAHRANIČIA

Pre potreby mapovania nás zaujímalo,, akú majú respondentky a respondenti vedomosť o obyvateľoch komunity, ktorí sa vrátili zo zahraničia.

OT: Vracajú sa členovia komunity zo zahraničia?

Tabuľka 1: *Návrat obyvateľov zo zahraničia*

		Áno	Nie	Neviem	Spolu
Mestská	Počet	41	25	17	83
	%	49,4%	30,1%	20,5%	100,0%
Vidiecka	Počet	155	66	26	247
	%	62,8%	26,7%	10,5%	100,0%
Spolu	Počet	196	91	43	330
	%	59,4%	27,6%	13,0%	100,0%

Vo viacerých komunitách sa ľudia vracajú zo zahraničia. Celkovo túto skutočnosť identifikujú respondentky a respondenti vo viac ako polovici komunit, (59,4%), pričom návrat zo zahraničia identifikujú pomáhajúce profesie až v takmer dvoch tretinách vidieckych komunit (62,8%). Viac než desať percent respondentov uvádza, že nevedia, či sa respondenti vracajú, a teda nemajú prehľad o aktuálnej situácii. Obe tieto skutočnosti (návrat zo zahraničia a nedostatok informácií o tejto skutočnosti) vnímame ako závažné vo vzťahu k hrozbe šírenia nákazy v MRK. Zvlášť v prípade nedostatku informácií môže byť zabezpečenie karantény problematické¹.

2.2 PRÁCA MIMO KOMUNITY

OT: Členovia komunity pracujú mimo komunity?

Tabuľka 2: *Osoby z komunity pracuje mimo nej*

		Takmer žiadni	Niektorí	Viacerí	Väčšina	Neviem	Spolu
Mestská	Počet	11	44	20	6	2	83
	%	13,3%	53,0%	24,1%	7,2%	2,4%	100,0%
Vidiecka	Počet	18	139	62	26	4	249
	%	7,2%	55,8%	24,9%	10,4%	1,6%	100,0%
Spolu	Počet	29	183	82	32	6	332
	%	8,7%	55,1%	24,7%	9,6%	1,8%	100,0%

Vo takmer 90% prípadov respondentky a respondenti uviedli, že aspoň niektorí členovia MRK pracujú mimo komunity. V takmer desiatich percentách prípadov je to väčšina členov komunity. V prípade nedostatočných opatrení hrozí šírenie nákazy smerom dovnútra komunity alebo smerom von z komunity².

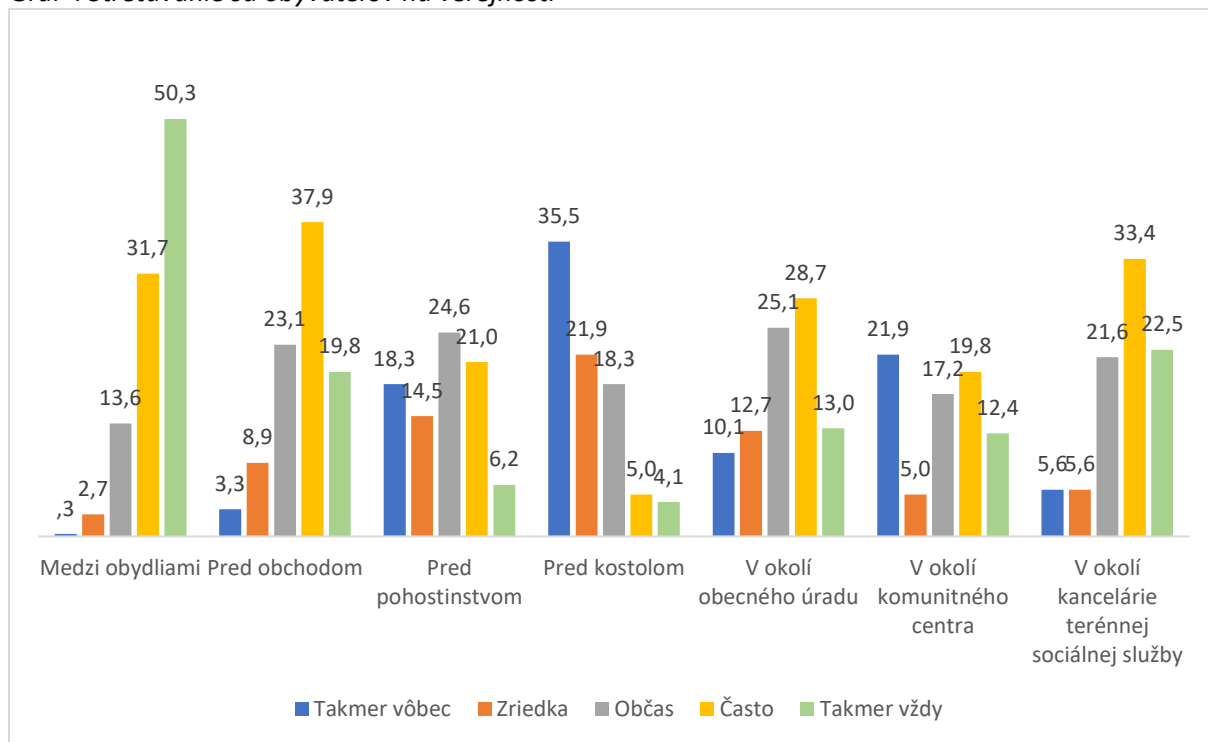
¹ Dodržiavanie karantény býva v prostredí MRK vzhľadom na hustotu obydli a početnosť domácností problematická – viac sa k tejto oblasti vyjadrovali respondentky a respondenti v otvorených otázkach.

² V súčasnosti, vzhľadom na uzatvorenie viacerých podnikov nie je možné identifikovať, do akej miery je tento údaj aktuálny. Vyžadovalo by si to ďalšie zisťovanie typu a charakteru práce, ktorú obyvatelia MRK vykonávajú.

2.3 ZDRUŽOVANIE OBYVATEĽOV

OT: Je v komunite zvykom stretávanie sa skupín osôb na verejnom priestranstve?

Graf 4 Stretávanie sa obyvateľov na verejnosti

Detailnejší prehľad ponúka nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 3: Stretávanie sa obyvateľov na verejnosti

		Medzi obydliami					Spolu
		Takmer vôbec	Zriedka	Občas	Často	Takmer vždy	
Mestská	Počet	0	3	4	22	53	82
	%	0,0%	3,7%	4,9%	26,8%	64,6%	100,0%
Vdiecka	Počet	1	6	40	84	115	246
	%	0,4%	2,4%	16,3%	34,1%	46,7%	100,0%
Spolu	Počet	1	9	44	106	168	328
	%	0,3%	2,7%	13,4%	32,3%	51,2%	100,0%
		Pred obchodom					Spolu
		Takmer vôbec	Zriedka	Občas	Často	Takmer vždy	
Mestská	Počet	2	6	11	34	21	74
	%	2,7%	8,1%	14,9%	45,9%	28,4%	100,0%
Vdiecka	Počet	9	23	66	93	45	236
	%	3,8%	9,7%	28,0%	39,4%	19,1%	100,0%
Spolu	Počet	11	29	77	127	66	310
	%	3,5%	9,4%	24,8%	41,0%	21,3%	100,0%
		Pred pohostinstvom					Spolu

		Takmer vôbec	Zriedka	Občas	Často	Takmer vždy	
Mestská	Počet	11	11	23	13	8	66
	%	16,7%	16,7%	34,8%	19,7%	12,1%	100,0%
Vidiecka	Počet	50	38	60	56	13	217
	%	23,0%	17,5%	27,6%	25,8%	6,0%	100,0%
Spolu	Počet	61	49	83	69	21	283
	%	21,6%	17,3%	29,3%	24,4%	7,4%	100,0%
		V okolí obecného úradu					
		Takmer vôbec	Zriedka	Občas	Často	Takmer vždy	Spolu
Mestská	Počet	14	12	18	20	7	71
	%	19,7%	16,9%	25,4%	28,2%	9,9%	100,0%
Vidiecka	Počet	20	31	66	75	37	229
	%	8,7%	13,5%	28,8%	32,8%	16,2%	100,0%
Spolu	Počet	34	43	84	95	44	300
	%	11,3%	14,3%	28,0%	31,7%	14,7%	100,0%
		V okolí komunitného centra					
		Takmer vôbec	Zriedka	Občas	Často	Takmer vždy	Spolu
Mestská	Počet	13	4	16	21	17	71
	%	18,3%	5,6%	22,5%	29,6%	23,9%	100,0%
Vidiecka	Počet	61	13	39	44	24	181
	%	33,7%	7,2%	21,5%	24,3%	13,3%	100,0%
Spolu	Počet	74	17	55	65	41	252
	%	29,4%	6,7%	21,8%	25,8%	16,3%	100,0%
		V okolí kancelárie terénnej sociálnej služby					
		Takmer vôbec	Zriedka	Občas	Často	Takmer vždy	Spolu
Mestská	Počet	5	5	14	33	15	72
	%	6,9%	6,9%	19,4%	45,8%	20,8%	100,0%
Vidiecka	Počet	14	14	58	77	61	224
	%	6,3%	6,3%	25,9%	34,4%	27,2%	100,0%
Spolu	Počet	19	19	72	110	76	296
	%	6,4%	6,4%	24,3%	37,2%	25,7%	100,0%

Najčastejšie miesta stretávania obyvateľov komúní podľa pomáhajúcich profesií sú priestory medzi obydliami – v tejto otázke zvolili odpoveď takmer vždy v 51,2% prípadoch. Odpoveď často bola vo veľkej miere volená respondentami aj v prípade možnosti okolie kancelárie terénnej sociálnej služby (37,2% prípadov).

Medzi inými miestami boli uvádzané aj nasledovné: autobusová zastávka, cintorín, ihrisko pri škole, športový areál, zdravotné stredisko, park, pešia zóna, pošta.

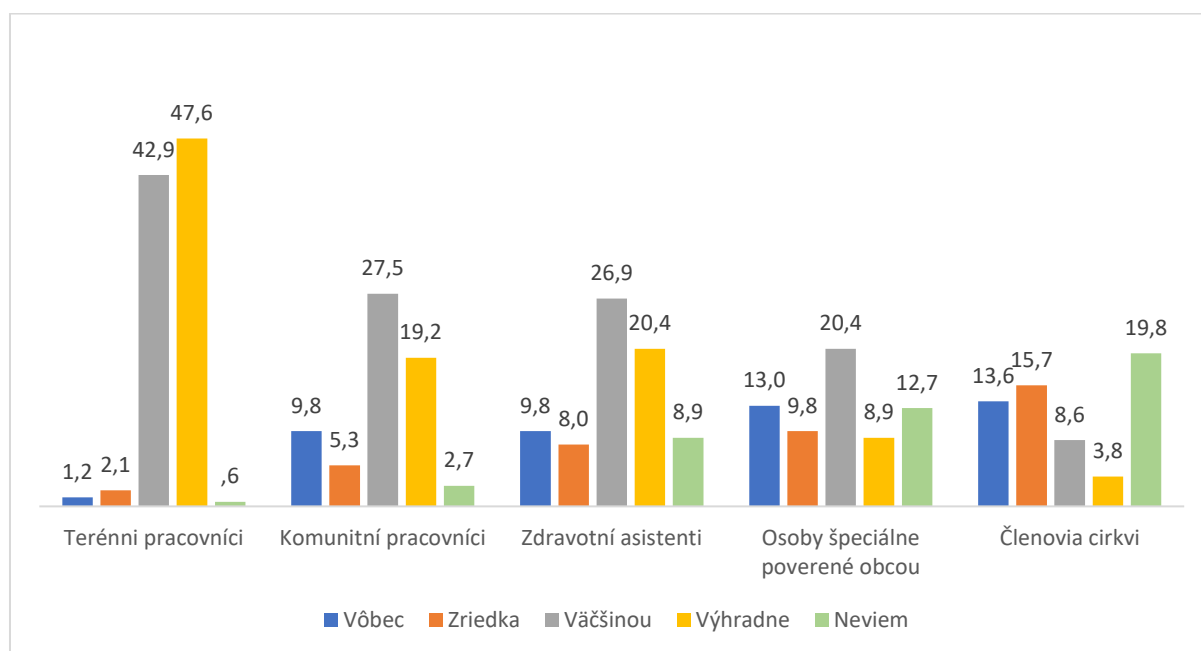
3. OSVETA

Pre efektívne uplatňovanie opatrení proti šíreniu pandémie zohráva **OSVETA**. Preto nasledujúca otázka bola venovaná práve tejto oblasti. Významnými aktérmi informovanosti sú aj pomáhajúce profesie. Preto nás zaujímalo, ktoré profesie zohrávajú kľúčovú v oblasti osvetu o COVID 19.

OT: Ktorí pracovníci pomáhajú pri šírení osvetu a informovanosti vo vašej komunite?

Celkový prehľad významu jednotlivých profesií prezentuje

Graf 5: Úloha jednotlivých profesií pri šírení osvetu v komunite:

Zaujímalo nás, ako vnímajú úlohu jednotlivých profesií respondentky a respondenti v závislosti ich vlastnej profesie. Vzhľadom na štruktúru respondentiek a respondentov podľa profesií sme sa zamerali hlavne na odpovede terénnych pracovníkov a pracovníčok a komunitných pracovníkov a pracovníčok:

Tabuľka 4: Význam TP v oblasti osvetu podľa profesie respondenta

Profesia respondenta		Terénni pracovníci					Spolu
		Vôbec	Zriedka	Väčšinou	Výhradne	Neviem	
Terénny pracovník	Počet	0	0	95	124	0	219
	%	0,0%	0,0%	43,4%	56,6%	0,0%	100,0%
Komunitný pracovník	Počet	3	5	30	32	2	72
	%	4,2%	6,9%	41,7%	44,4%	2,8%	100,0%
Iná	Počet	1	2	20	5	0	28
	%	3,6%	7,1%	71,4%	17,9%	0,0%	100,0%
Spolu	Počet	4	7	145	161	2	319
	%	1,3%	2,2%	45,5%	50,5%	0,6%	100,0%

Terénni pracovníci sú z hľadiska šírenia informovanosti a osvetu hodnotení ako kľúčoví. Väčšina respondentov naprieč profesiami uvádza, že to robia väčšinou alebo výhradne. Celkovo označilo, že terénni pracovníci pomáhajú pri šírení osvetu väčšinou alebo výhradne, 306 respondentov.

Tabuľka 5: Význam KP v oblasti osvetu podľa profesie respondenta

Profesia respondenta		Komunitní pracovníci					Spolu
		Vôbec	Zriedka	Väčšinou	Výhradne	Neviem	
Terénny pracovník	Počet	30	12	41	22	8	113
	%	26,5%	10,6%	36,3%	19,5%	7,1%	100,0%
Komunitný pracovník	Počet	0	2	37	41	1	81
	%	0,0%	2,5%	45,7%	50,6%	1,2%	100,0%
Iná	Počet	3	4	15	2	0	24
	%	12,5%	16,7%	62,5%	8,3%	0,0%	100,0%
Spolu	Počet	33	18	93	65	9	218
	%	15,1%	8,3%	42,7%	29,8%	4,1%	100,0%

Komunitní pracovníci sú hodnotení skôr významne. Viac než štvrtina terénnych pracovníkov (26,5%) však označila, že pri šírení osvetu nepomáhajú vôbec, pričom možnosti vôbec alebo zriedka označilo až 37,1% terénnych pracovníkov. Viac než štvrtina iných profesií (29,2%) zvolila pri komunitných pracovníkoch možnosť vôbec alebo zriedka. Je však možné domnievať sa, že táto informácia súvisí so skutočnosťou, že nie vo všetkých komunitách je služba komunitného centra.

Tabuľka 6: Význam zdravotných asistentov v oblasti osvetu podľa profesie respondenta

Profesia respondenta		Zdravotní asistenti					Spolu
		Vôbec	Zriedka	Väčšinou	Výhradne	Neviem	
Terénny pracovník	Počet	21	14	60	48	13	156
	%	13,5%	9,0%	38,5%	30,8%	8,3%	100,0%
Komunitný pracovník	Počet	9	10	14	17	16	66
	%	13,6%	15,2%	21,2%	25,8%	24,2%	100,0%
Iná	Počet	3	3	17	4	1	28
	%	10,7%	10,7%	60,7%	14,3%	3,6%	100,0%
Spolu	Počet	33	27	91	69	30	250
	%	13,2%	10,8%	36,4%	27,6%	12,0%	100,0%

Zdravotní asistenti sú vnímaní ako aktívni pri šírení osvetu a informovanosti hlavne predstaviteľmi iných profesií. 60,7% respondentov z tejto kategórie označilo, že pomáhajú väčšinou a 14,3% uviedlo možnosť výhradne (spolu 75% opýtaných). Hoci terénni pracovníci a komunitní pracovníci vnímajú ich pomoc ako menej výraznú, 69,3% TP a 47,0% KP uviedlo možnosť väčšinou alebo výhradne. Komunitní pracovníci však výrazne častejšie než ostatné profesie nevedia odhadnúť mieru pomoci zo strany zdravotných pracovníkov (24,2%).

Tabuľka 7: Význam osôb špeciálne poverených obcou v oblasti osvetu podľa profesie respondenta

Profesia respondenta		Osoby špeciálne poverené obcou					Spolu
		Vôbec	Zriedka	Väčšinou	Výhradne	Neviem	
Terénny pracovník	Počet	31	23	40	18	25	137
	%	22,6%	16,8%	29,2%	13,1%	18,2%	100,0%
Komunitný pracovník	Počet	6	8	17	12	16	59
	%	10,2%	13,6%	28,8%	20,3%	27,1%	100,0%

Iná	Počet	7	2	12	0	2	23
	%	30,4%	8,7%	52,2%	0,0%	8,7%	100,0%
Spolu	Počet	44	33	69	30	43	219
	%	20,1%	15,1%	31,5%	13,7%	19,6%	100,0%

Pomoc osôb poverených obcou pri šírení osvetu a informovanosti bola vnímaná ako častá (odpovede väčšinou alebo výhradne) spolu v 45,2% prípadov. Oproti iným profesiám sa častejšie objavujú odpovede neviem (18,2% terénnych pracovníkov a 27,1% komunitných pracovníkov). Táto skutočnosť môže byť spôsobená tým, že takýchto osôb je v rámci komunit relatívne málo.

Tabuľka 8: Význam cirkvi v oblasti osvetu podľa profesie respondenta:

Profesia respondenta		Členovia cirkvi					Spolu
		Vôbec	Zriedka	Väčšinou	Výhradne	Neviem	
Terénny pracovník	Počet	30	32	13	10	44	129
	%	23,3%	24,8%	10,1%	7,8%	34,1%	100,0%
Komunitný pracovník	Počet	10	17	7	2	21	57
	%	17,5%	29,8%	12,3%	3,5%	36,8%	100,0%
Iná	Počet	6	4	9	1	2	22
	%	27,3%	18,2%	40,9%	4,5%	9,1%	100,0%
Spolu	Počet	46	53	29	13	67	208
	%	22,1%	25,5%	13,9%	6,3%	32,2%	100,0%

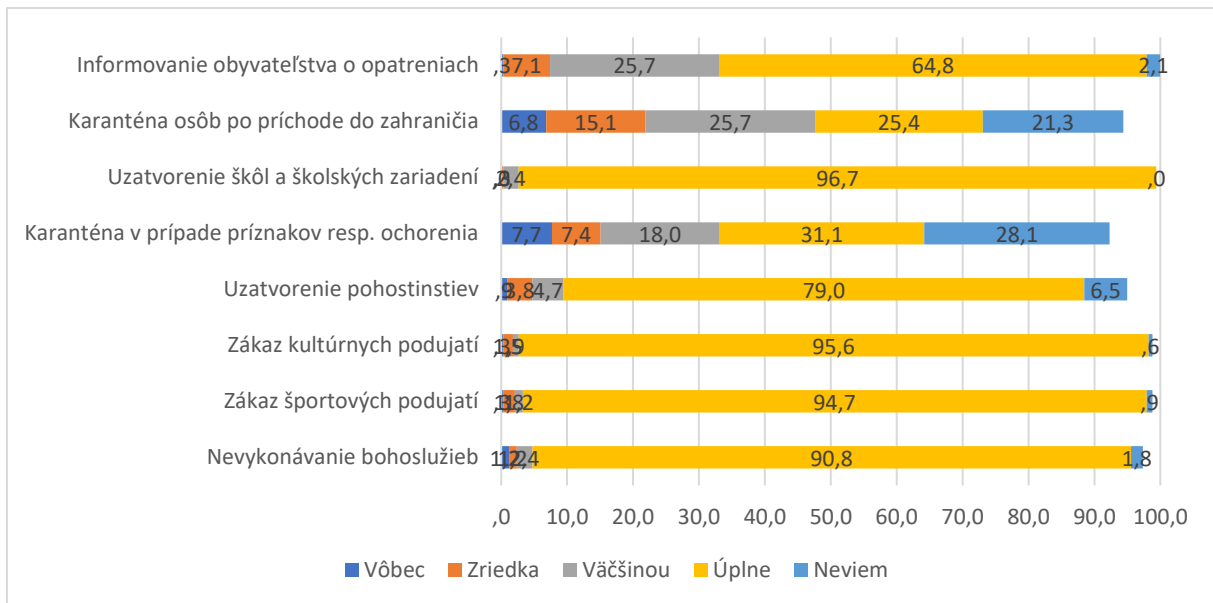
Členovia cirkvi sú len zriedka alebo vôbec vnímaní ako osoby pomáhajúce pri šírení osvetu a informovanosti. Možnosti vôbec alebo zriedka zvolilo 47,6% opýtaných. 32,2% opýtaných nevie posúdiť nakoľko sú členovia cirkvi nápomocní pri šírení osvetu a informovanosti.

Medzi inými profesiami, ktoré pomáhajú so šírením osvetu uvádzali respondenti pracovníkov MOPS (24 prípadov), mestská polícia (6 prípadov), starosta a zamestnanci obecného úradu, súkromné osoby, dopravní asistenti atď.

4 DODRŽIAVANIE OPATRENÍ

Zásadnou oblasťou v súvislosti s elimináciou rizík vyplývajúcich z nákazy COVID 19 je **DODRŽIAVANIE OPATRENÍ** nariadených krízovým štábom. Aj táto oblasť bola súčasťou nášho zisťovania.

Graf 5: Dodržiavanie opatrení v komunitách

Dodržiavanie opatrení zabraňujúcich šírenie vírusu respondenti vnímajú ako takmer úplné v prípade zákazu školských aktivít, kultúrnych podujatí, športových podujatí a bohoslužieb, v týchto prípadoch je dodržiavanie opatrení hodnotené ako úplné vo viac ako 90% prípadov, pričom najmenej spomedzi uvedených je to nevykonávanie bohoslužieb.

Menej ako 80% respondentov uviedlo, že sa v ich obci (komunite) dodržiava úplné uzatvorenie pohostinstiev.

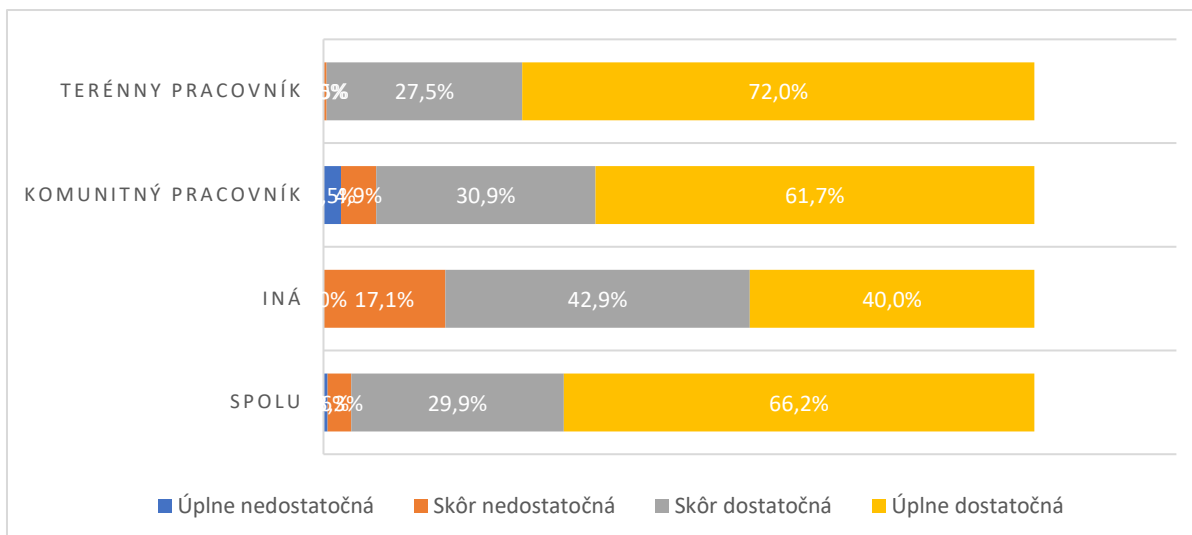
Najproblematickejšími oblasťami sú opatrenia karantény po príchode zo zahraničia a v prípade príznakov resp. ochorení. V týchto prípadoch aj najviac respondenti uvádzali, že nevedia, nakoľko sú opatrenia dodržiavané. Nie len nedodržiavanie opatrení, ale nevedomosť o tom, do akej miery sú dodržiavané vnímame ako problematické.

5 DOSTUPNOSŤ SLUŽIEB A MATERIÁLU

V súvislosti s efektívnym dodržiavaním opatrení je vhodné zmapovať aj **DOSTUPNOSŤ** kľúčových služieb a komodít pre obyvateľov. Medzi takéto služby a komodity sme zaradili informácie, hygienické potreby, zdravotné pomôcky, potraviny a lekársku starostlivosť.

5.1 DOSTUPNOSŤ INFORMÁCIÍ

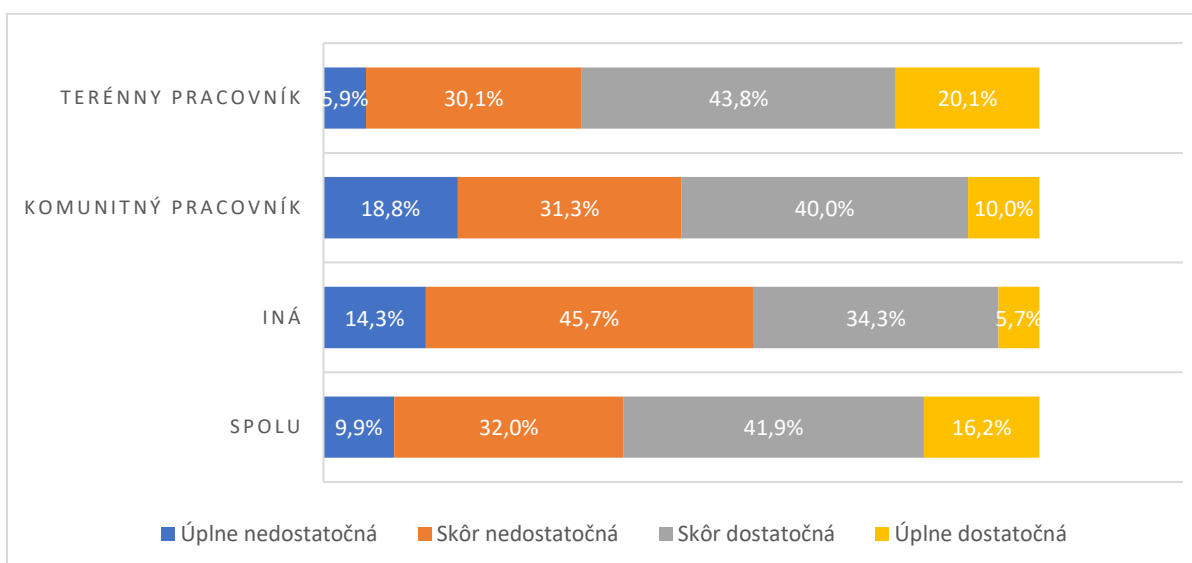
Graf 6: Dostupnosť informácií z pohľadu jednotlivých profesií

Informácie považujú respondenti za dostatočné alebo skôr dostatočné. Najviac Odpovedí úplne dostatočná dostupnosť bola najčastejšia odpoveď u terénnych pracovníkov (72,0%) a komunitných pracovníkov (61,7%). V iných profesiách bola možnosť úplne dostatočná zvolená menej často, napriek tomu možnosti úplne dostatočná alebo skôr dostatočná zvolilo 82,9% pracovníkov iných profesií.

5.2 DOSTUPNOSŤ HYGIENICKÝCH POTRIEB

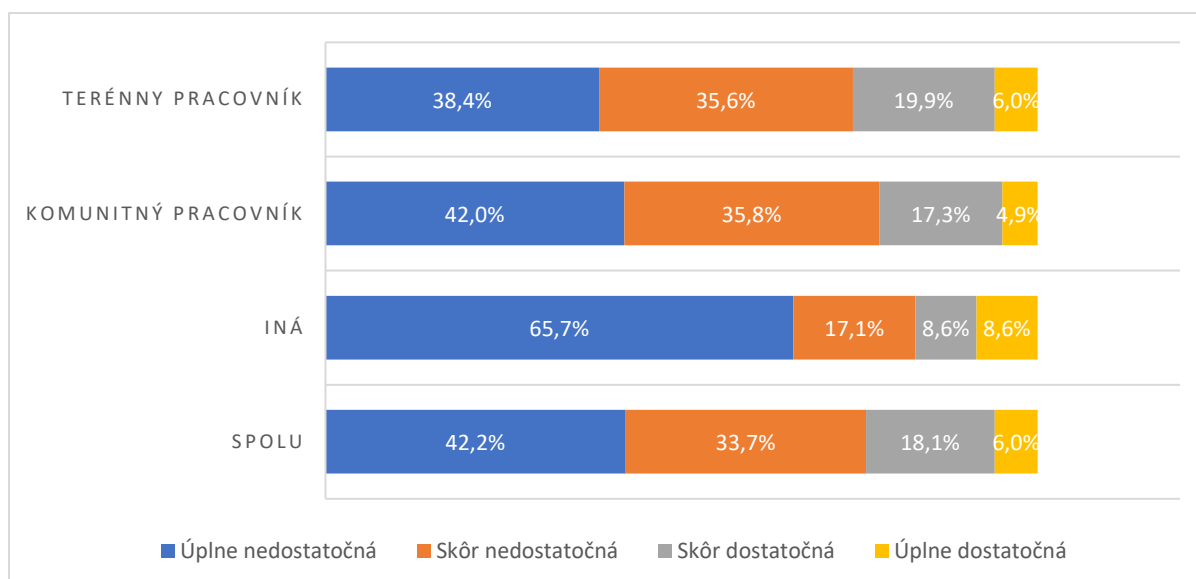
Graf 7: Dostupnosť hygienických potrieb z pohľadu jednotlivých profesií

Dostupnosť hygienických potrieb považujú terénni pracovníci a pracovníčky za skôr dostatočnú, avšak v prípade iných profesií bola ako najčastejšia možnosť zvolená skôr nedostatočná dostupnosť. Za všetky profesie je dostupnosť hygienických potrieb označená ako skôr dostatočná alebo dostatočná v 58,1%.

5.3 DOSTUPNOSŤ ZDRAVOTNÝCH POMÔCOK

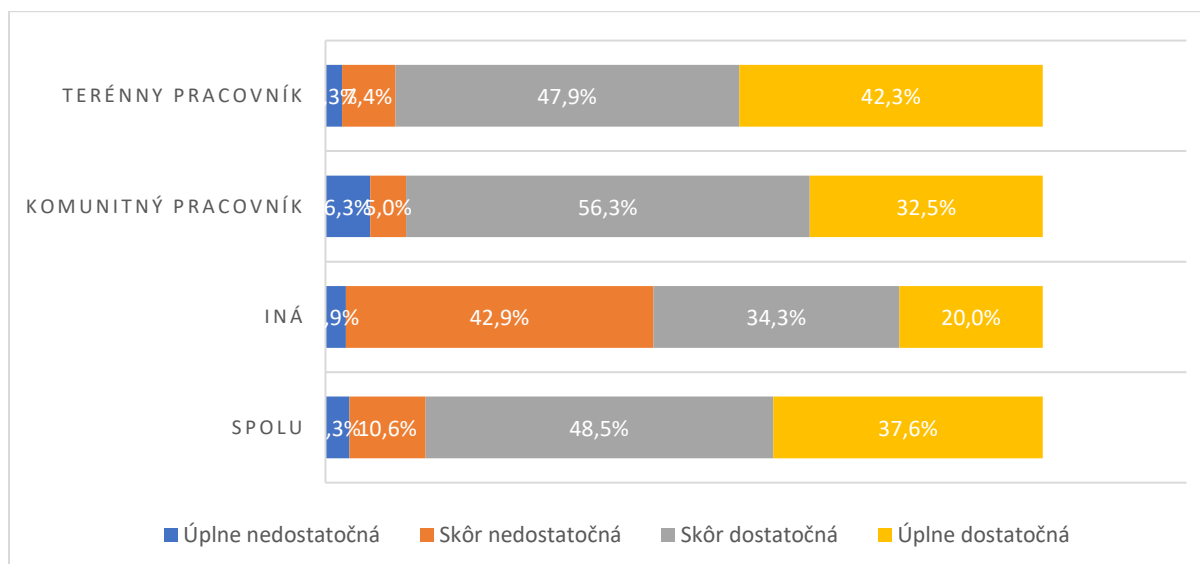
Graf 8: Dostupnosť zdravotných pomôcok z pohľadu jednotlivých profesií

Zdravotné pomôcky predstavujú v rámci komúnit najväčší problém, najčastejšia odpoveď v ich prípade bola úplne nedostatočná dostupnosť (42,2%). Menej výrazne to pociťujú komunitní a terénni pracovníci, aj v týchto dvoch kategóriách to však bola najčastejšia odpoveď. V kontexte všetkých profesií je dostupnosť zdravotných pomôcok vnímaná ako úplne nedostatočná alebo skôr nedostatočná v 75,9 %.

5.4 DOSTUPNOSŤ LEKÁRSKEJ STAROSTLIVOSTI

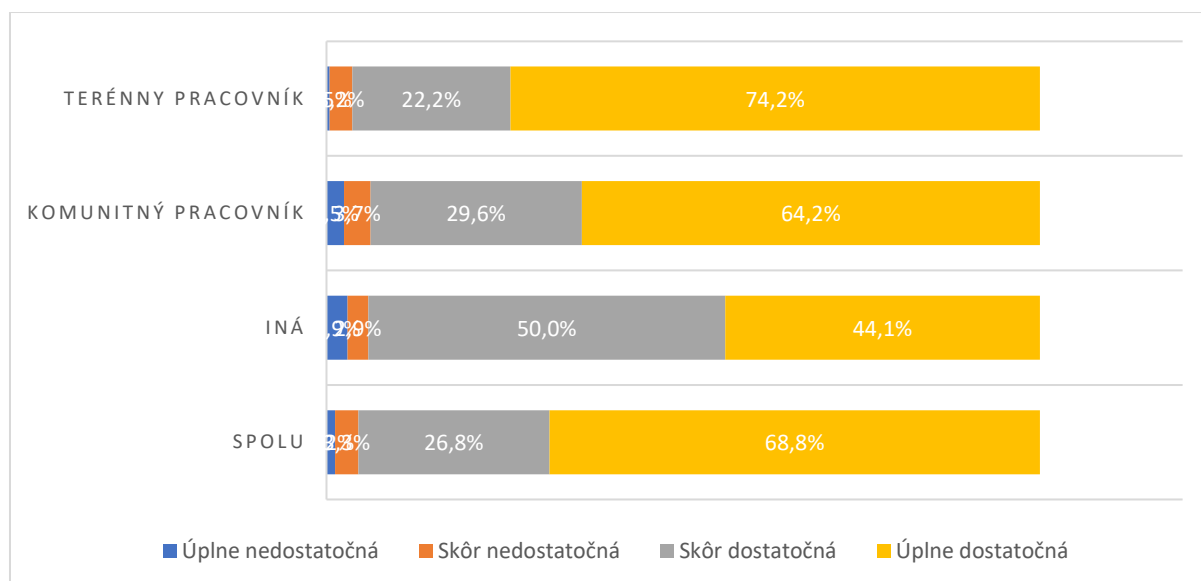
Graf 9: Dostupnosť lekárskej starostlivosti z pohľadu jednotlivých profesií

Dostupnosť lekárskej starostlivosti je pociťovaná ako skôr nedostatočná najmä z pohľadu iných pomáhajúcich profesií, reprezentanti ktorých túto odpoveď volili až v 42,9% prípadov. Celkovo je dostupnosť zdravotnej starostlivosti vnímaná skôr dostatočná alebo dostatočná v 86,1%.

5.5 DOSTUPNOSŤ POTRAVÍN

Graf 10: Dostupnosť potravín z pohľadu jednotlivých profesií

Čo sa týka potravín, respondenti zatiaľ nepociťujú ich nedostupnosť, 95,6% z nich označilo možnosť úplne dostatočná alebo skôr dostatočná.

6. SPOLUPRÁCA S INÝMI PROFESIAMÍ

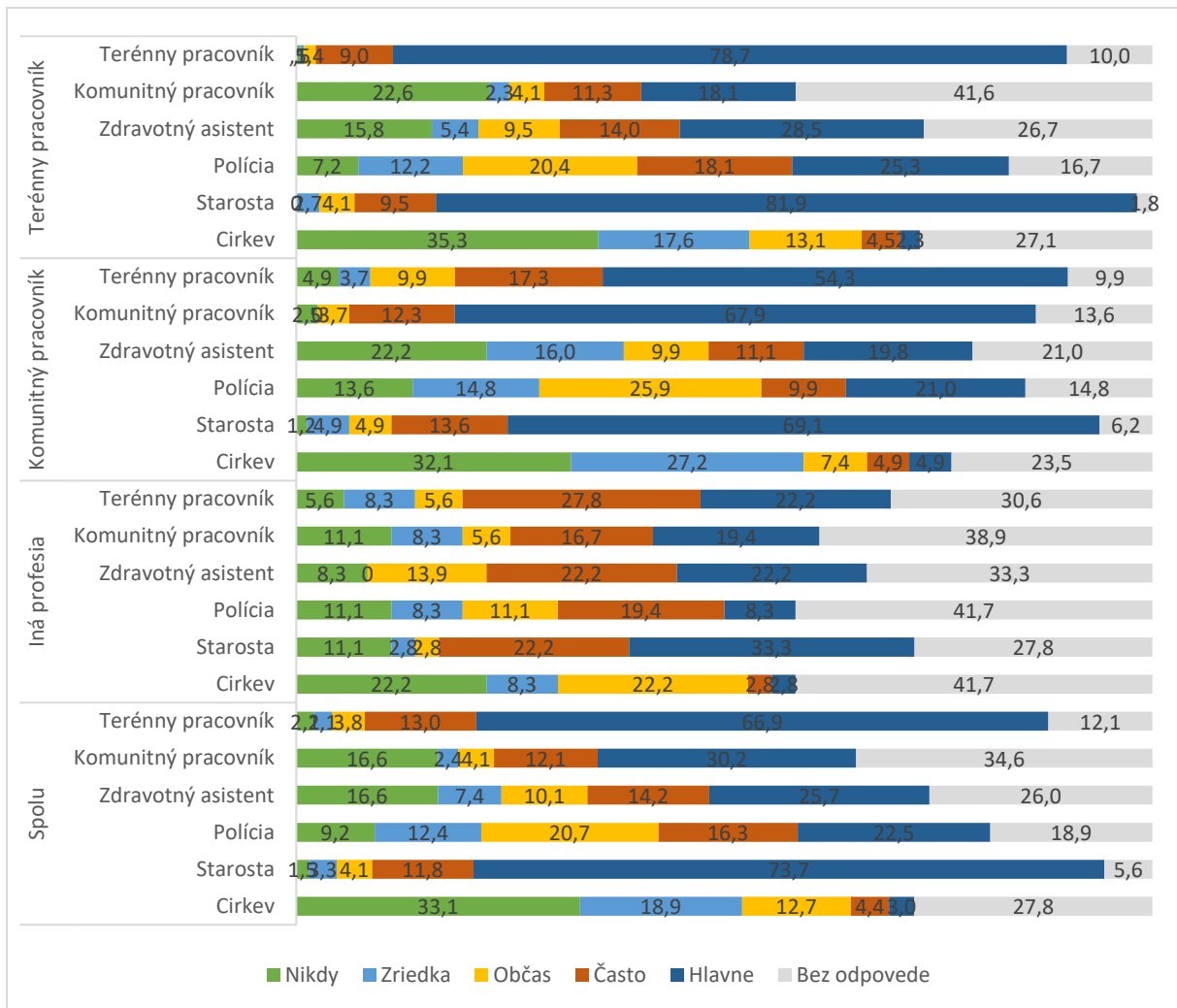
Pre efektívnu prácu v akejkoľvek oblasti a zvlášť pri zvládaní krízových situácií je kľúčová **SPOLUPRÁCA**.

Zaujímalo nás preto, s ktorými profesiami a v ktorých oblastiach vnímajú respondenti a respondenti spoluprácu ako dôležitú. Požiadali sme ich preto, aby odpovedali na otázku **S ktorými organizáciami / profesiami spolupracujete?** V nasledujúcich oblastiach: pri informovaní obyvateľov, pri zabezpečení hygieny v komunite, pri zabezpečení dodržiavania opatrení, pri ochrane zdravia klientov, a pri ochrane zdravia pracovníkov

Pri odpovedi na otázku uviedli jednotlivé kategórie respondentov najčastejšie spoluprácu s pracovníkmi v rámci vlastnej profesie. V prípade terénnych pracovníčok a pracovníkov až 78,7% uvádza, že s terénnymi pracovníkmi spolupracujú „hlavne“. Komunitní pracovníci spolupracujú s komunitnými pracovníkmi „hlavne“ v 67,9% prípadov. V oboch kategóriách je vysoká miera spolupráce so starostami (81,9% odpovedí „hlavne“ u terénnych pracovníkov a 69,1% u komunitných pracovníkov). Komunitní pracovníci volili odpoveď „hlavne“ aj pri terénnych pracovníkoch. Relatívne nízka spolupráca je naprieč všetkými profesiami s cirkvou, kde možnosť „nikdy“ zvolila približne tretina opýtaných (33,1%):

Graf 11: Frekvencia spolupráce respondentov s jednotlivými organizáciami/profesiami

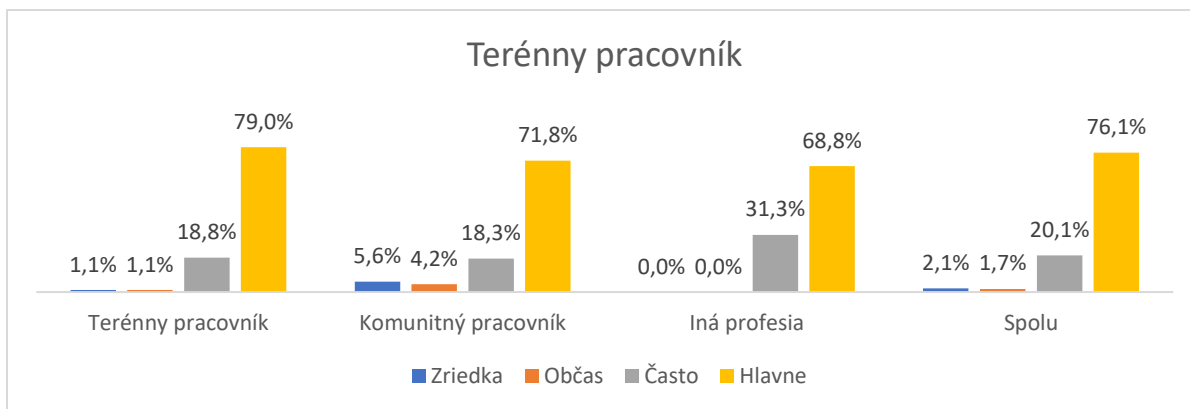
Pri skúmaní možností spoločného postupu jednotlivých profesií pri zmierňovaní rizík spojených s šírením vírusu, sme sa zamerali aj na pohľad respondentiek a respondentov na to, ktorú profesiu vnímajú pri spolupráci v jednotlivých oblastiach ako najpovolanejšiu. V nasledujúcich grafoch prinášame prehľad pre jednotlivé oblasti/ problémy, s ktorými sa komunity môžu stretnúť. Otázka bola formulovaná nasledovne:

Ktoré inštitúcie/pracovníci by vám mohli pomôcť pri riešení situácie v komunite vo vzťahu k hrozbe koronavírusu (v informovaní obyvateľov, zabezpečení hygieny v komunite, v dodržiavaní opatrení, v ochrane zdravia klientov, v ochrane zdravia pracovníkov)?

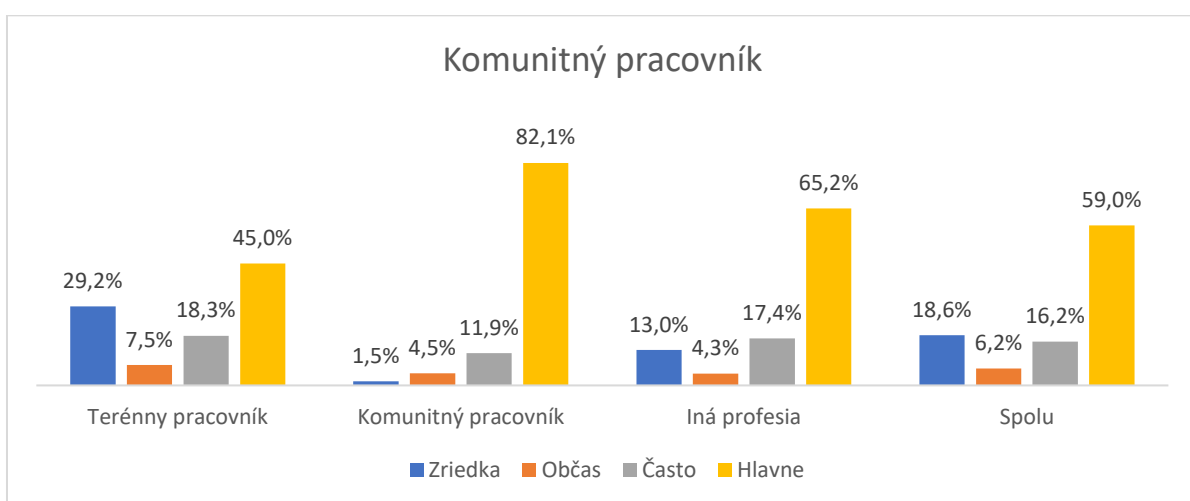
6.1 SPOLUPRÁCA PRI INFORMOVANÍ OBYVATEĽOV

Za najvýznamnejších možných spolupracovníkov pri informovaní obyvateľov sú považovaní starostovia. Možnosť „hlavne v ich prípade označilo viac než 82 percent respondentov. Takmer rovnako významne sú vnímaní aj terénni pracovníci, možnosť „hlavne“ v ich prípade zvolilo 76,1% respondentov, pričom v rámci ich vlastnej kategórie to bolo 79,0% respondentov. Pre terénnych pracovníkov predstavujú komunitní pracovníci menšiu možnosť pomoci pri informovaní obyvateľov, možnosť „hlavne“ v ich prípade zvolilo len 45% opýtaných, a až 29,2%. Najmenej možností spolupráce v tejto oblasti vidia opýtaný v súvislosti s cirkvou.

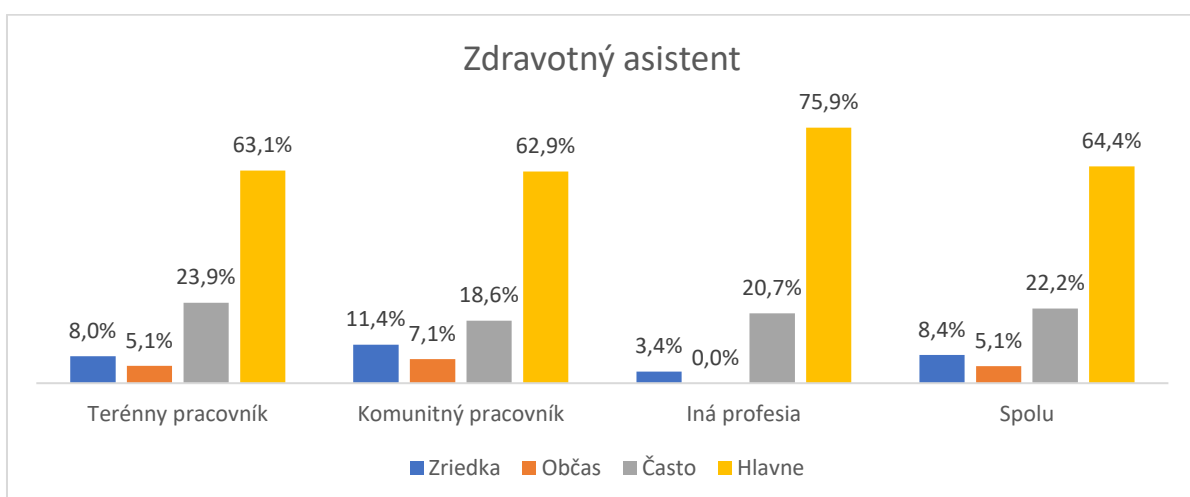
Graf 12: Terénni pracovníci ako partner pri informovaní obyvateľov

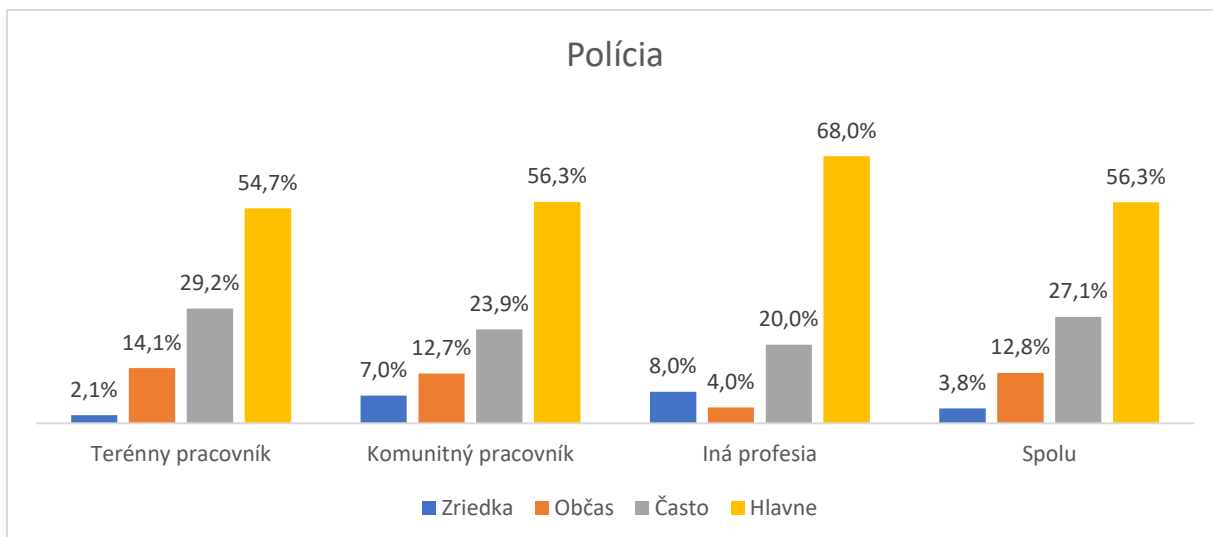
Graf 13: Komunitní pracovníci ako partner pri informovaní obyvateľov

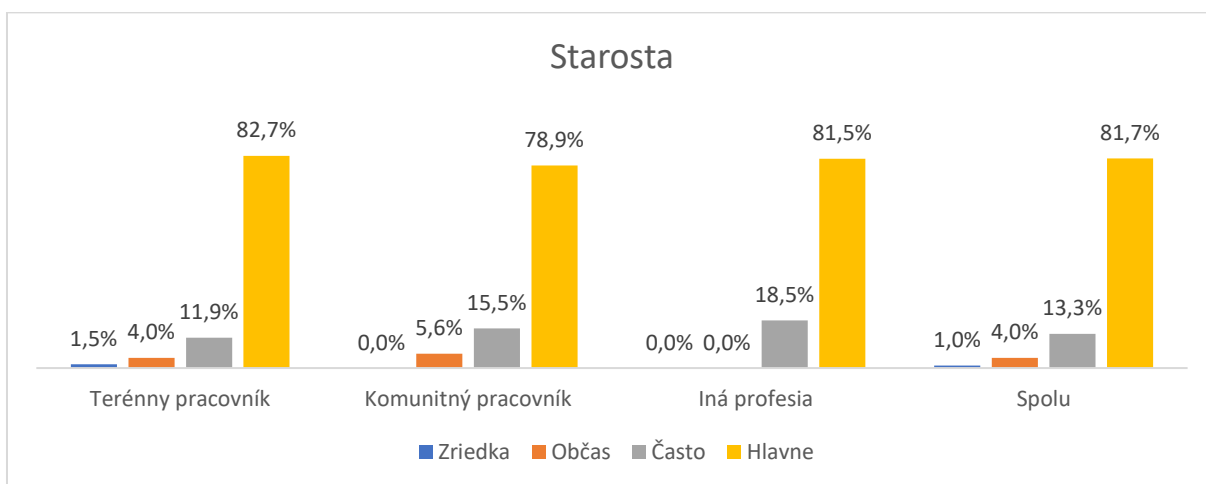
Graf 14: Zdravotní asistenti ako partner pri informovaní obyvateľov

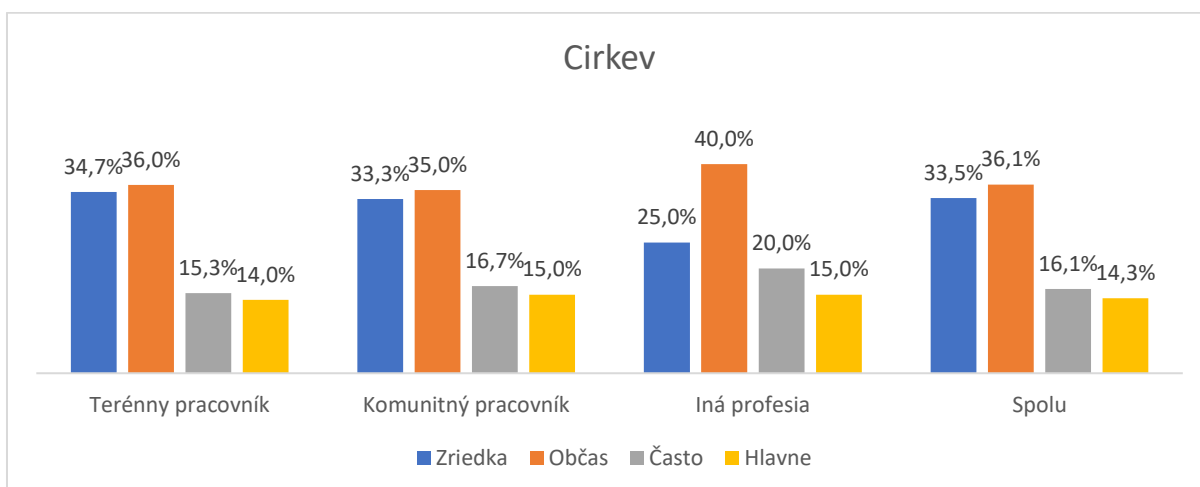
Graf 15: Polícia ako partner pri informovaní obyvateľov

Graf 16: Starostovia ako partner pri informovaní obyvateľov

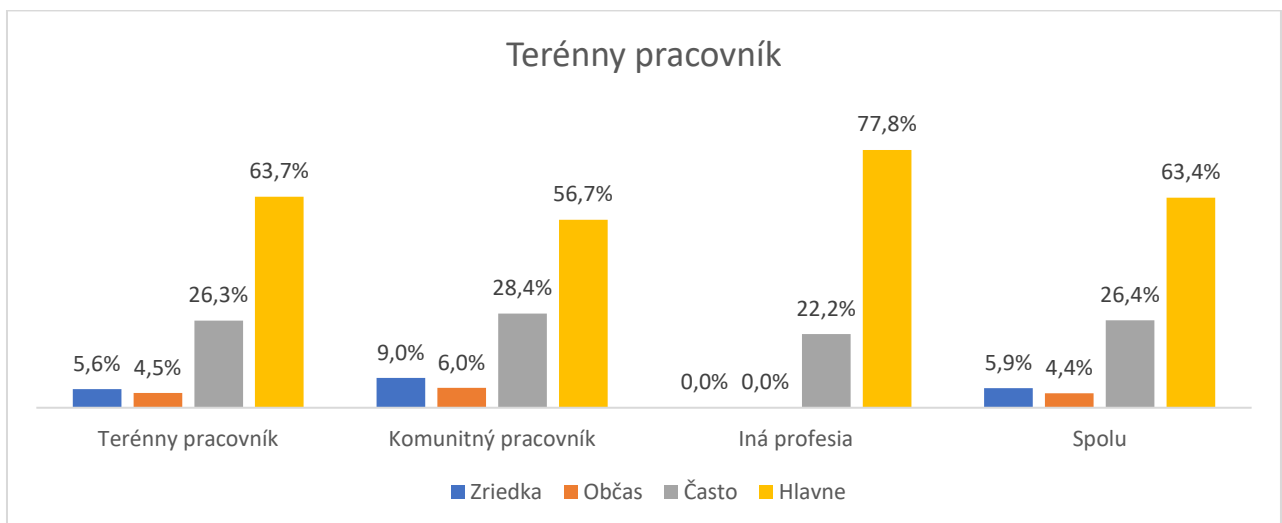
Graf 17: Cirkev ako partner pri informovaní obyvateľov

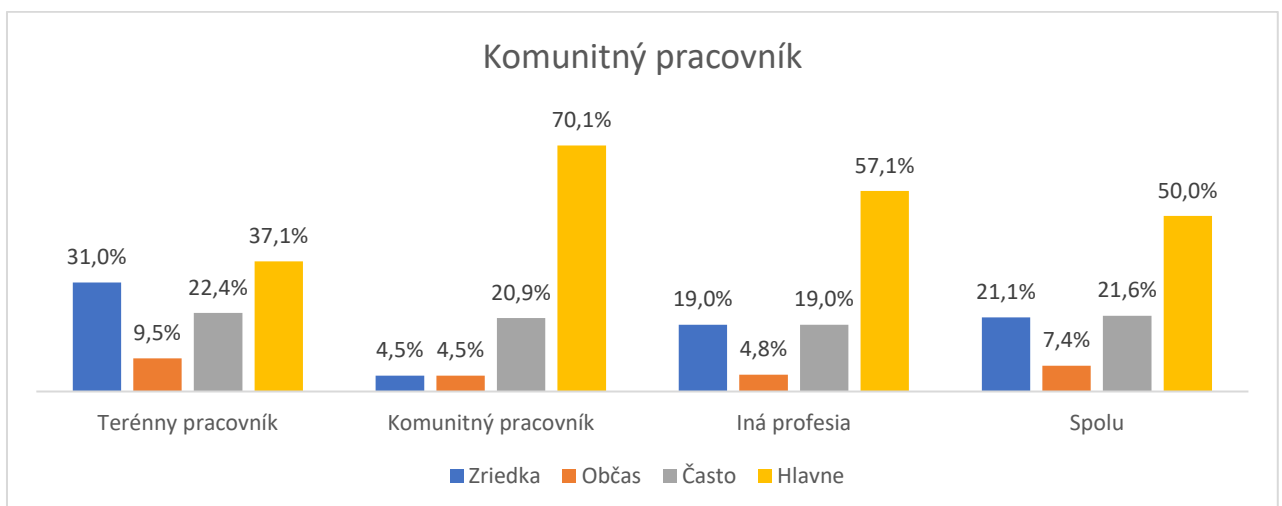
6.2 SPOLUPRÁCA PRI ZABEZPEČENÍ HYGIENY

V rámci zabezpečenia hygieny sú opäť starostovia považovaní za možných hlavných spolupracovníkov v 73,0% prípadov. Najviac sa s týmto názorom stotožňujú iné profesie (88,9% opýtaných zvolilo možnosť hlavne) a pomerne výrazne aj terénni pracovníci (75,0% odpovedí hlavne). Napriec kategóriami sú ďalšími hlavnými možnými spolupracovníkmi v tejto oblasti zdravotní asistenti (65,0% odpovedí hlavne) a terénni pracovníci (63,4% odpovedí hlavne). Svoju profesiu považujú za významnú komunitní pracovníci (70,1% odpovedí hlavne). Čo sa týka polície, jej vnímanie je v tejto oblasti „zmiešané“ – odpovede sú takmer rovnomerne rozložené medzi všetky varianty vo všetkých opýtaných kategóriách pracovníkov. Ani v tejto oblasti respondentky a respondenti nerátajú s pomocou cirkvi.

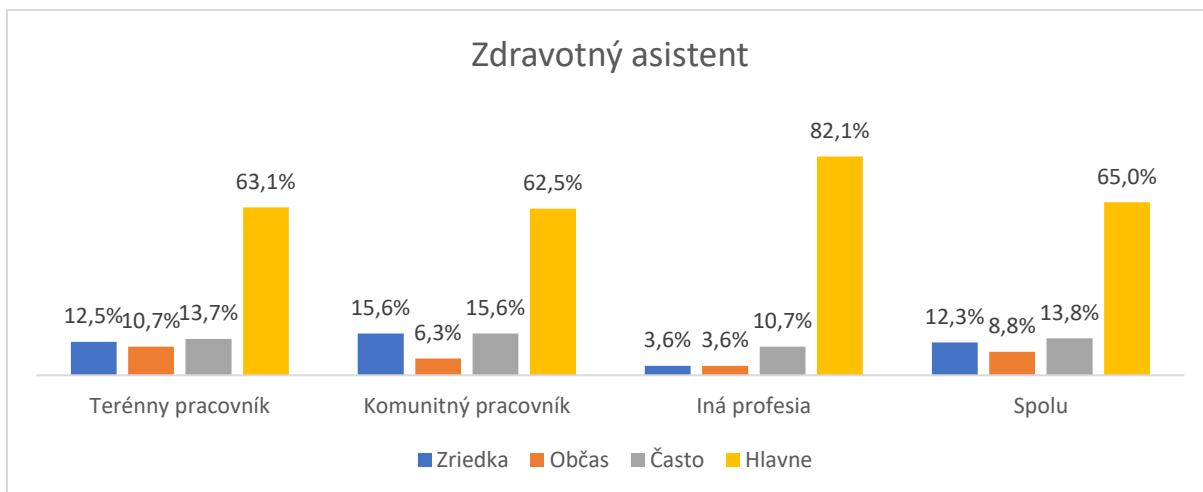
Graf 18: Terénni pracovníci ako partner pri zabezpečení hygieny v komunite

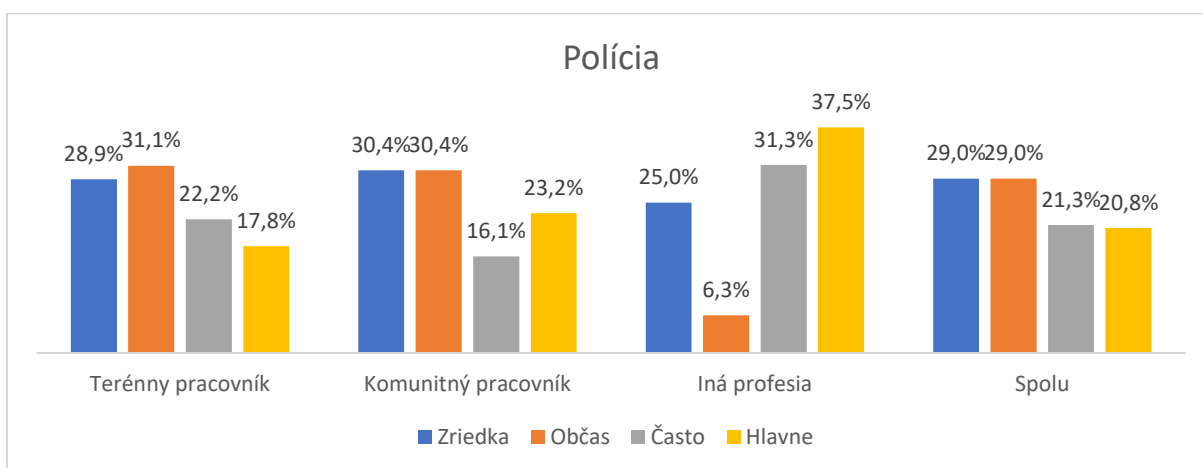
Graf 19: Komunitní pracovníci ako partner pri zabezpečení hygieny v komunite

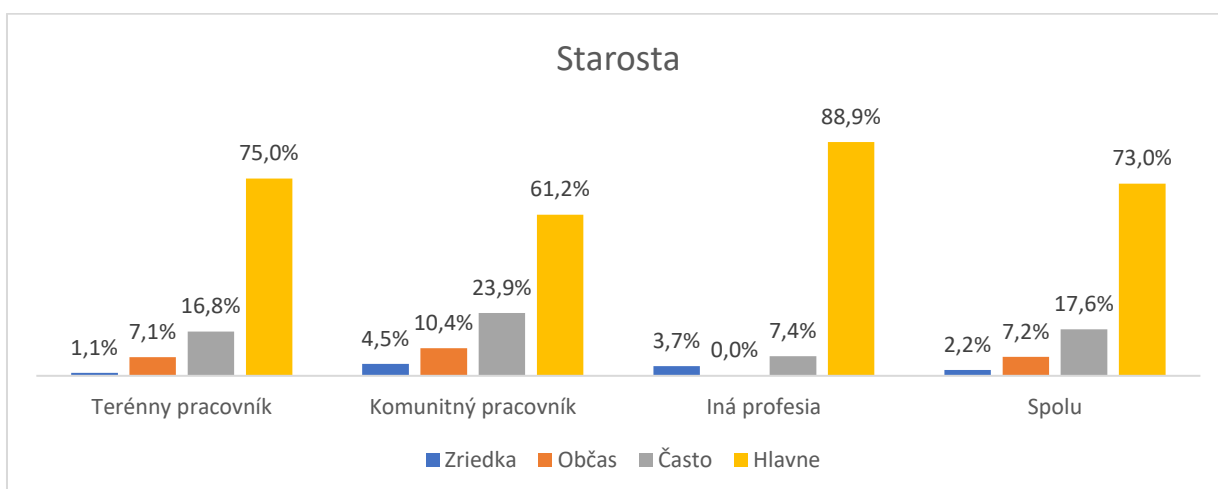
Graf 20: Zdravotní asistenti ako partner pri zabezpečení hygieny v komunite

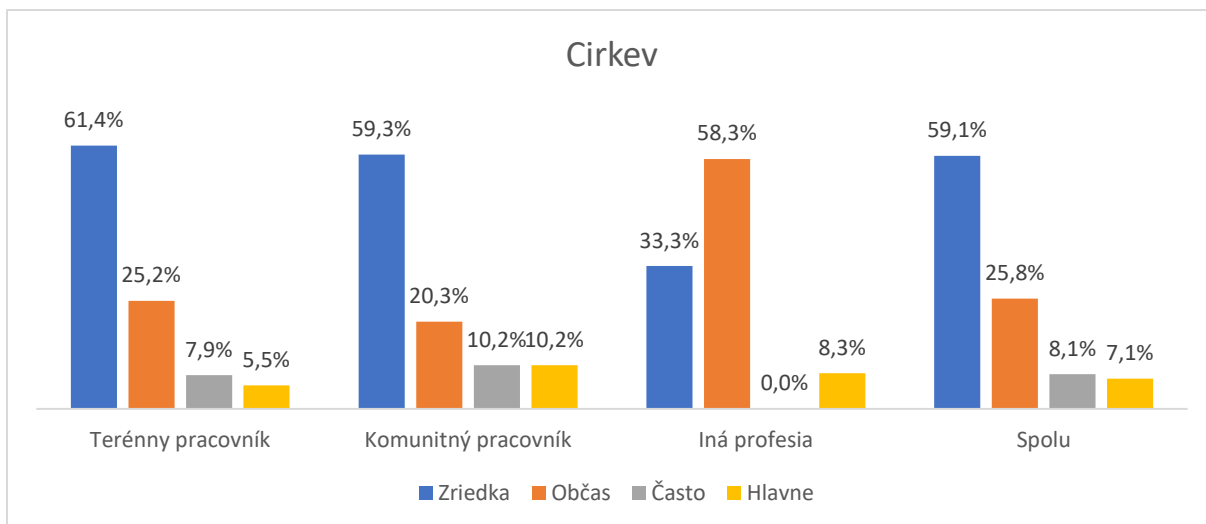
Graf 21: Polícia ako partner pri zabezpečení hygieny v komunite

Graf 22: Starostovia ako partner pri zabezpečení hygieny v komunite

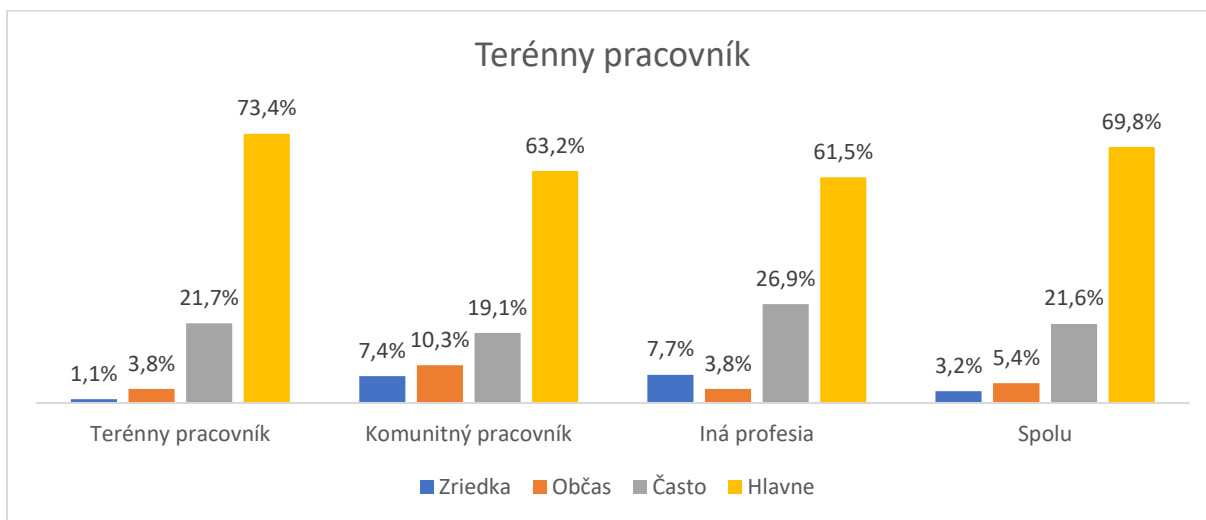
Graf 23: Cirkev ako partner pri zabezpečení hygieny v komunite

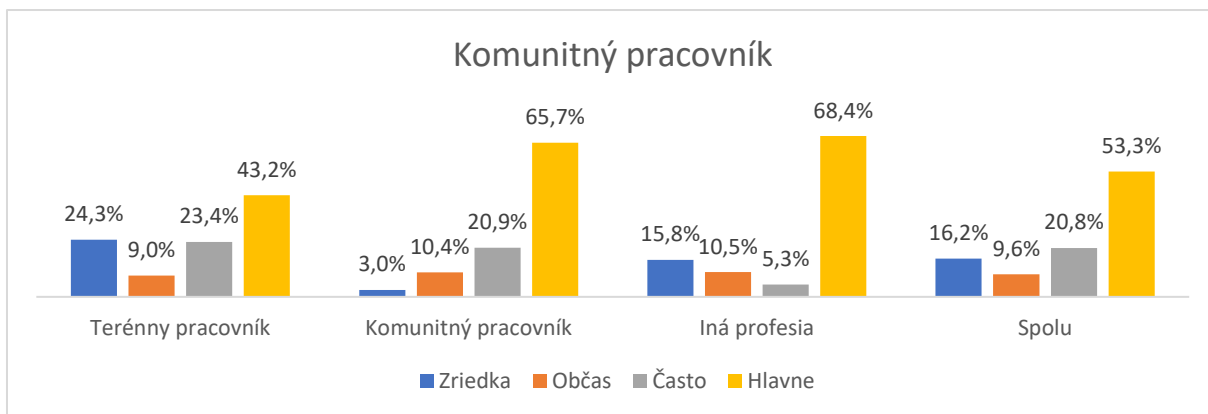
6.3 SPOLUPRÁCA PRI DODRŽIAVANÍ OPATRENÍ

V oblasti dodržiavania opatrení sú za najdôležitejšieho aktéra považovaní starostovia (78,2% odpovedí hlavne), terénni pracovníci (69,8% odpovedí hlavne) a polícia (73,3% odpovedí hlavne). Terénni pracovníci ako dôležitú profesiu identifikujú starostov (80,7% odpovedí hlavne) a terénnych pracovníkov (73,4% odpovedí hlavne).

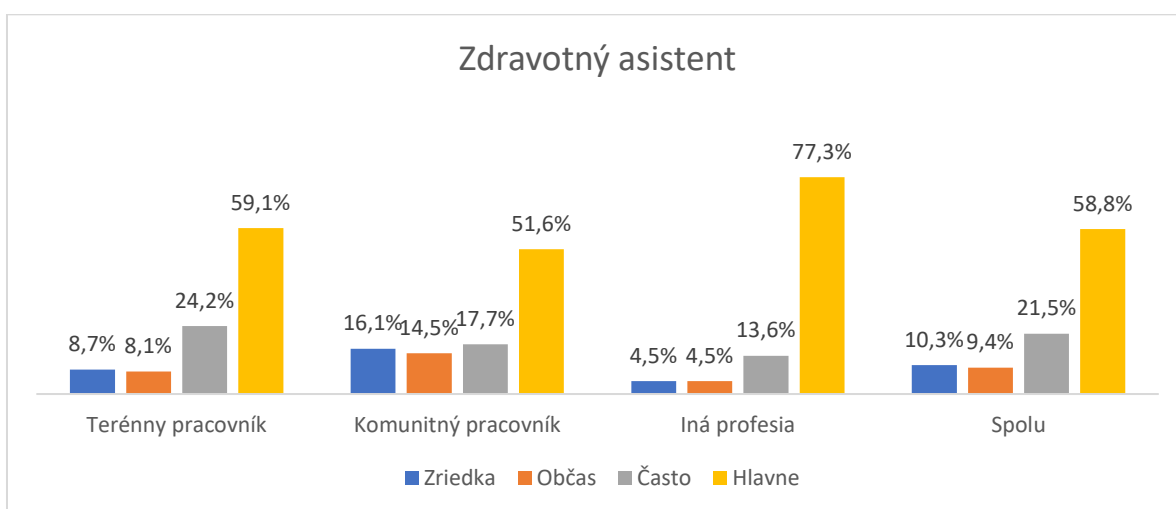
Graf 24: Terénni pracovníci ako partner pri zabezpečení dodržiavania opatrení

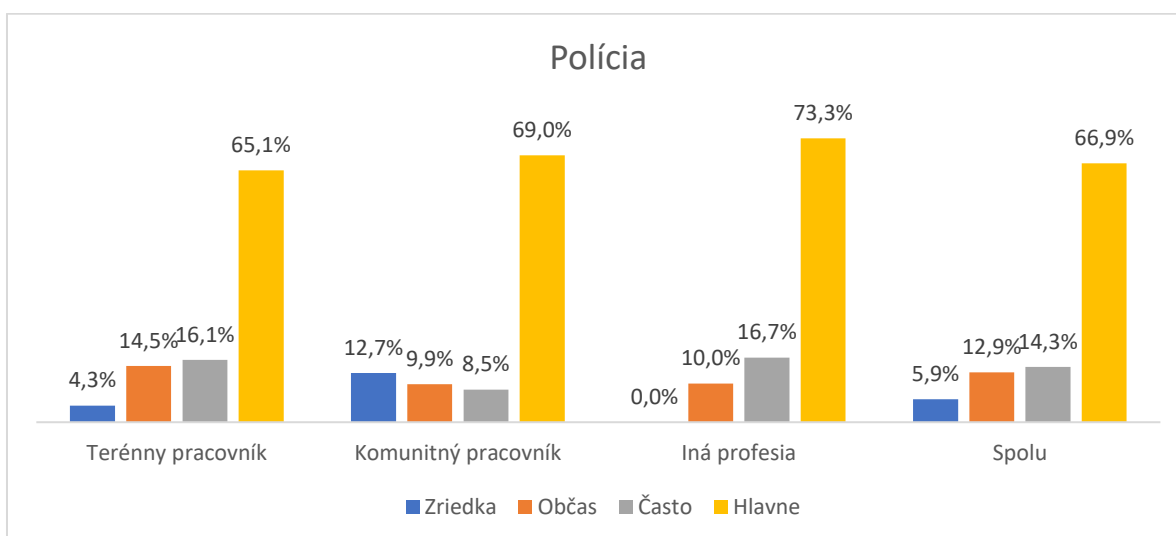
Graf 25: Komunitní pracovníci ako partner pri zabezpečení dodržiavania opatrení

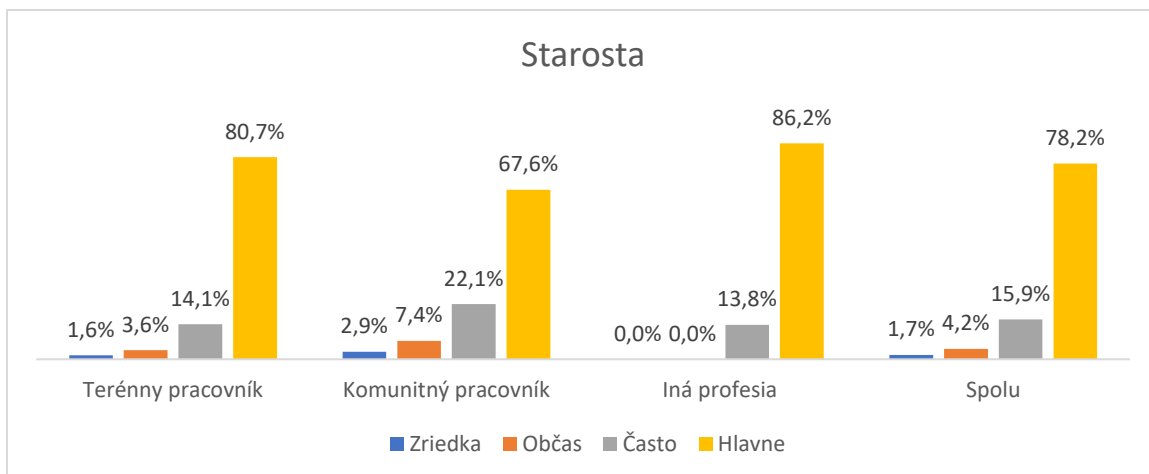
Graf 26: Zdravotní asistenti ako partner pri zabezpečení dodržiavania opatrení

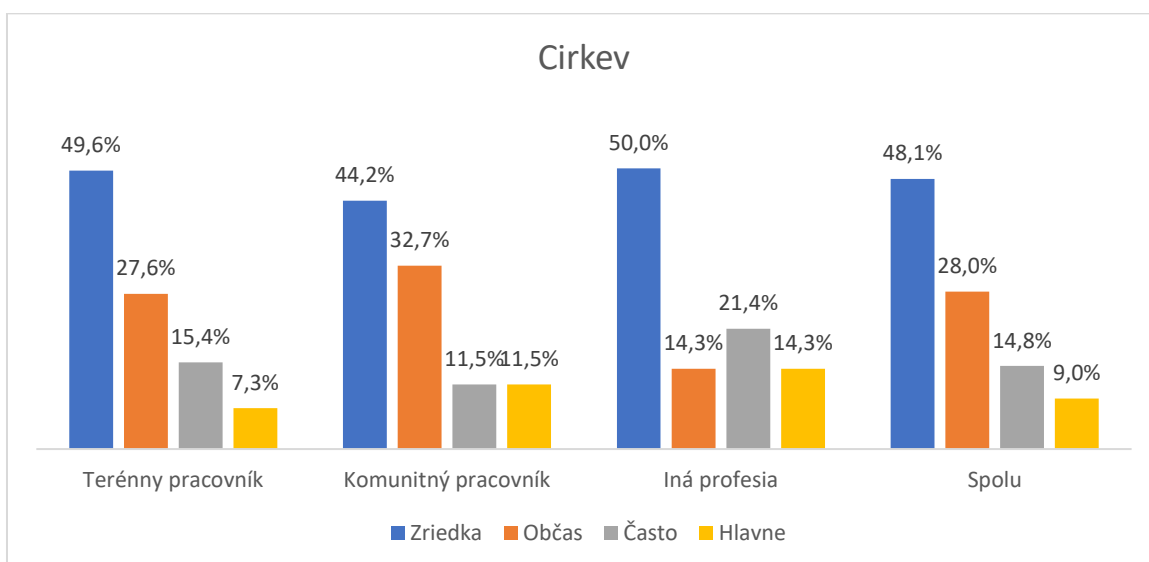
Graf 27: Polícia ako partner pri zabezpečení dodržiavania opatrení

Graf 28: Starostovia ako partner pri zabezpečení dodržiavania opatrení

Graf 29: Cirkev ako partner pri zabezpečení dodržiavania opatrení

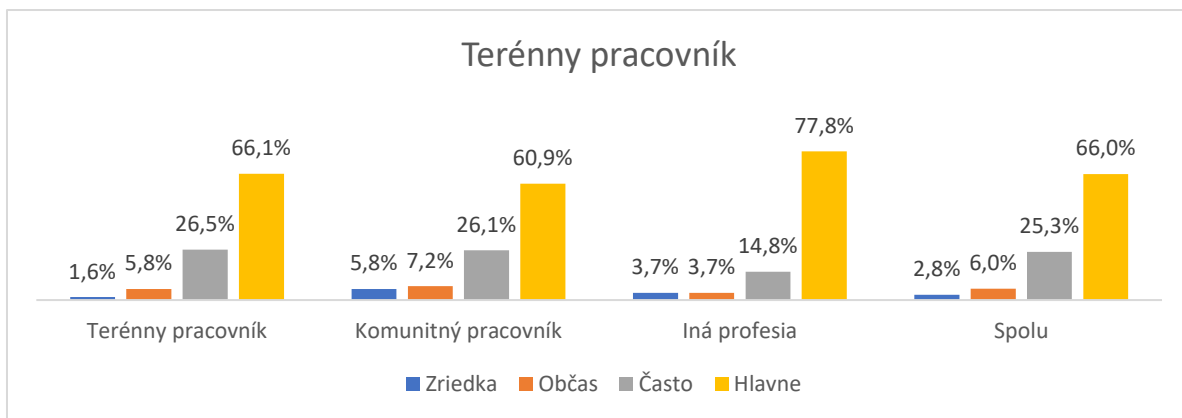

6.4 SPOLUPRÁCA PRI OCHRANE ZDRAVIA KLIENTOV

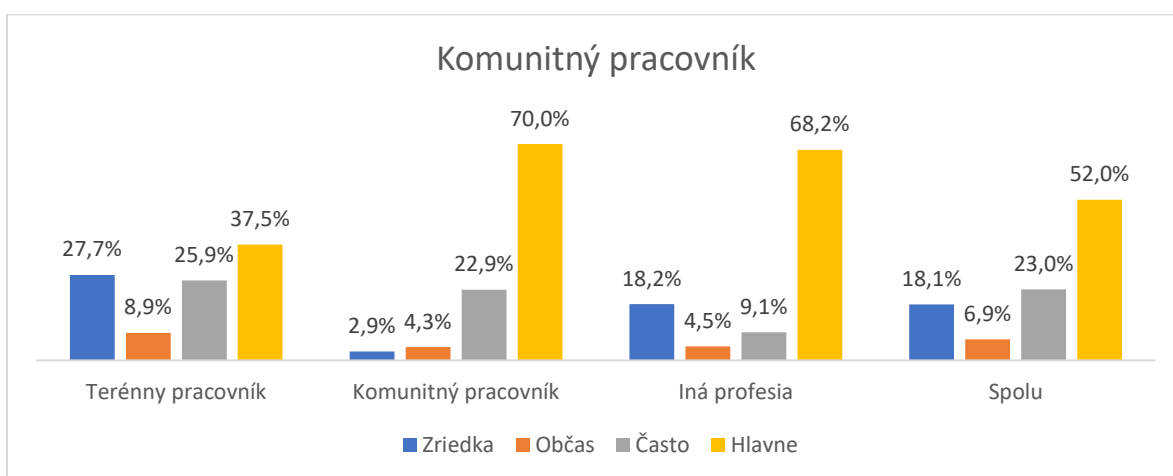
Za najvýznamnejších možných spolupracovníkov pri informovaní obyvateľov sú považovaní starostovia. Možnosť „hlavne v ich prípade označilo viac než 82 percent respondentov. Takmer rovnako významne sú vnímaní aj terénni pracovníci, možnosť „hlavne“ v ich prípade zvolilo 76,1% respondentov, pričom v rámci ich vlastnej kategórie to bolo 79,0% respondentov. Pre terénnych pracovníkov predstavujú komunitní pracovníci menšiu možnosť pomoci pri informovaní obyvateľov, možnosť „hlavne“ v ich prípade zvolilo len 45% opýtaných, a až 29,2%. Najmenej možností spolupráce v tejto oblasti vidia opýtaný v súvislosti s cirkvou.

Graf 30: Terénni pracovníci ako partner pri ochrane zdravia klientov

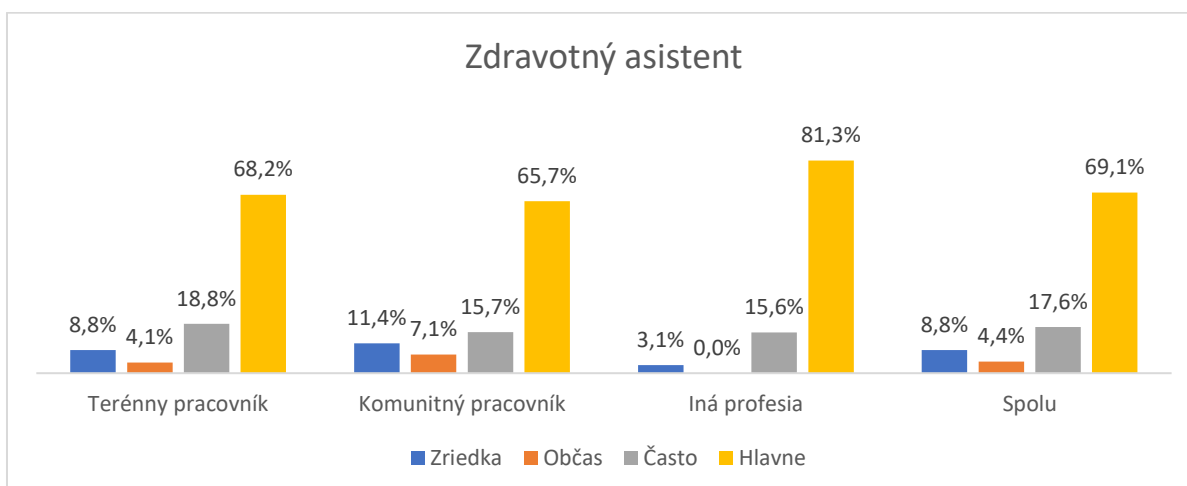

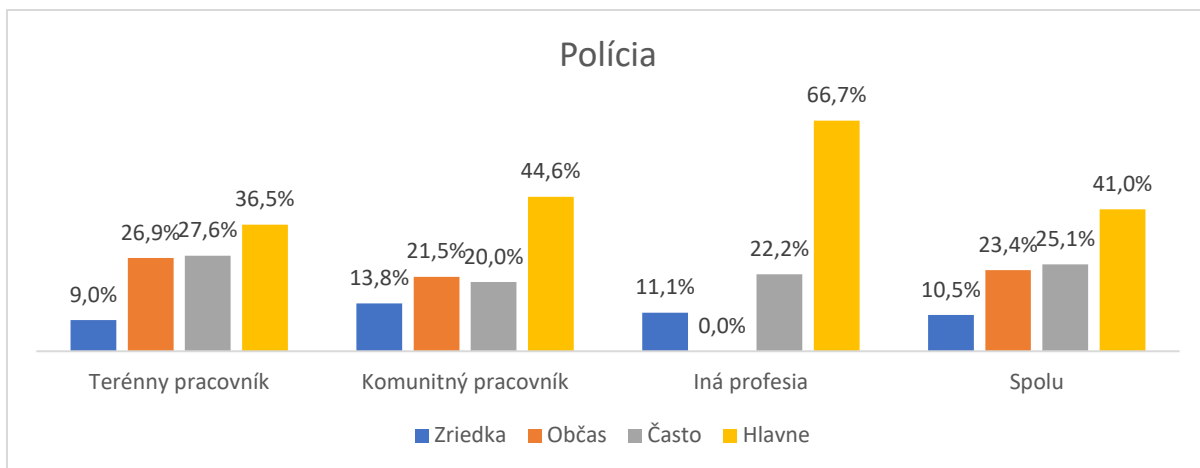
Graf 31: Komunitní pracovníci ako partner pri ochrane zdravia klientov

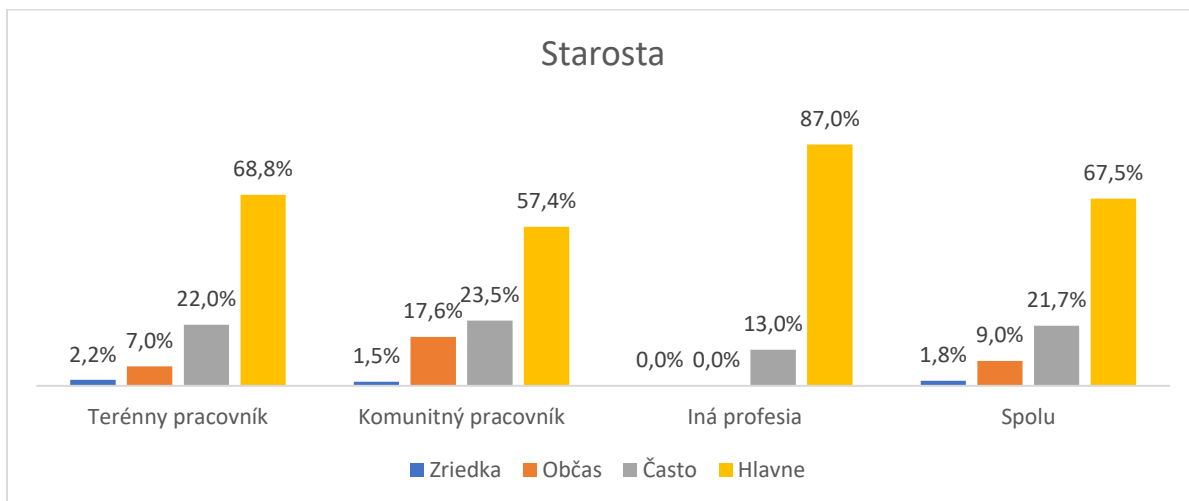
Graf 32: Zdravotní asistenti ako partner pri ochrane zdravia klientov

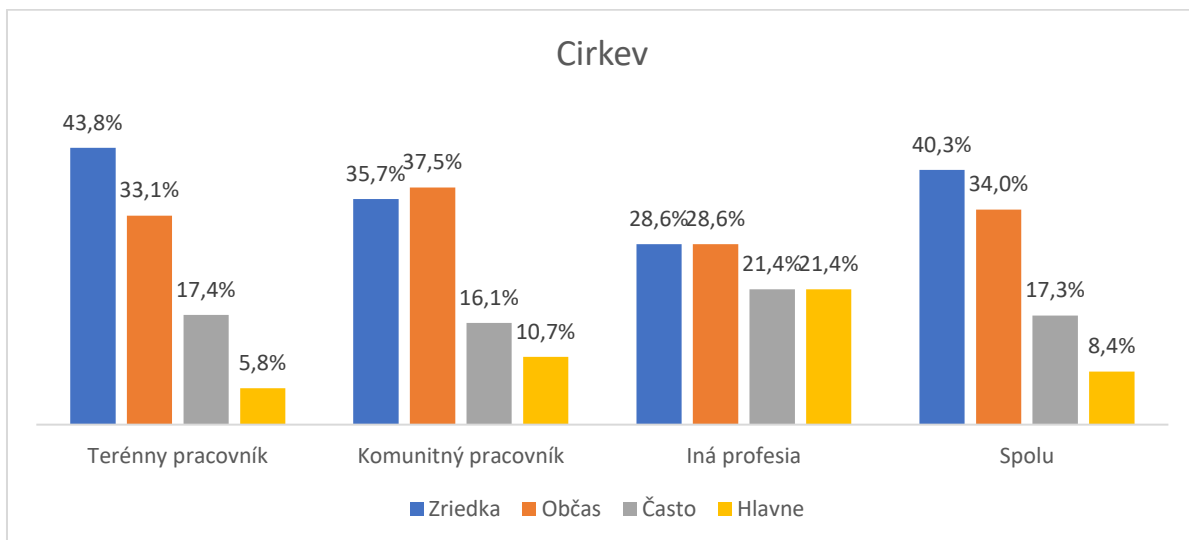
Graf 33: Polícia ako partner pri ochrane zdravia klientov

Graf 34: Starostovia ako partner pri ochrane zdravia klientov

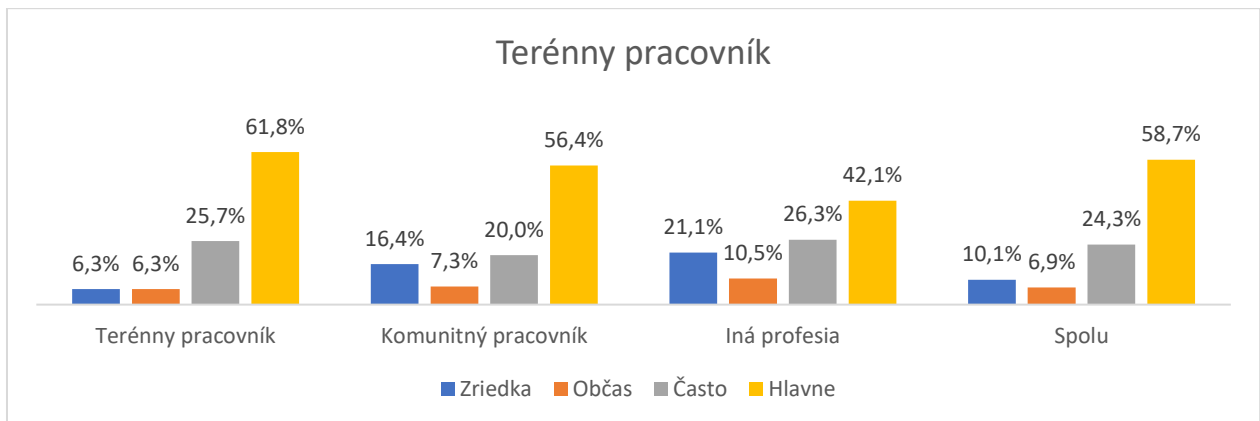
Graf 35: Cirkev ako partner pri ochrane zdravia klientov

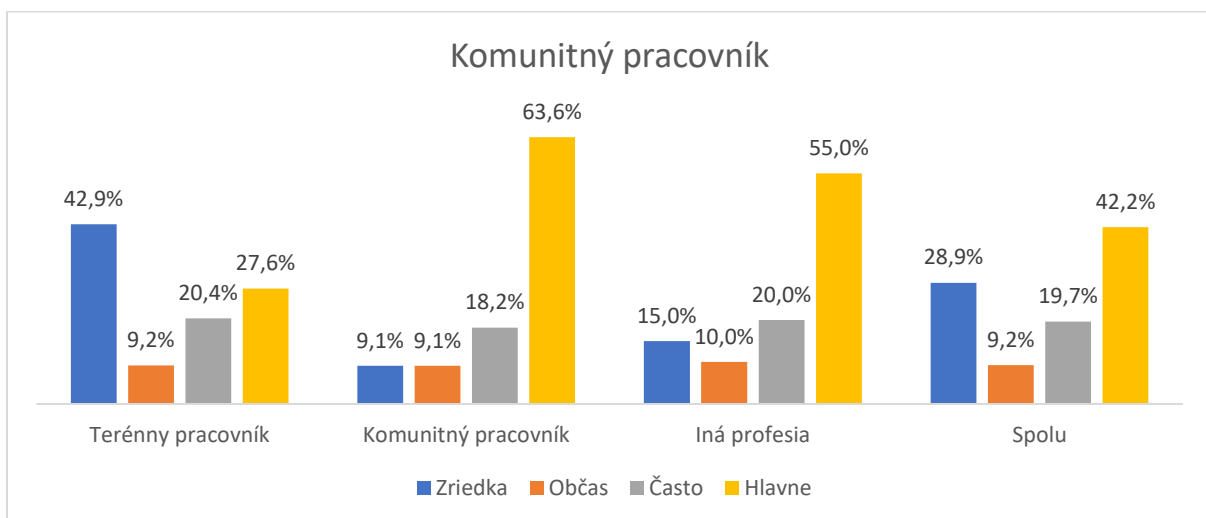
6.5 SPOLUPRÁCA PRI OCHRANE ZDRAVIA PRACOVNÍKOV

Z hľadiska ochrany zdravia pracovníkov sú za dôležitých možných aktérov považovaní najmä starostovia, ktorí v tejto oblasti získali až 81,8% odpovedí hlavne, pričom viac než 85% odpovedí hlavne mali v skupine terénnych pracovníkov a v skupine iných profesií. Komunitní pracovníci zvolili možnosť „hlavne“ pri starostoch v 69,0% prípadov.

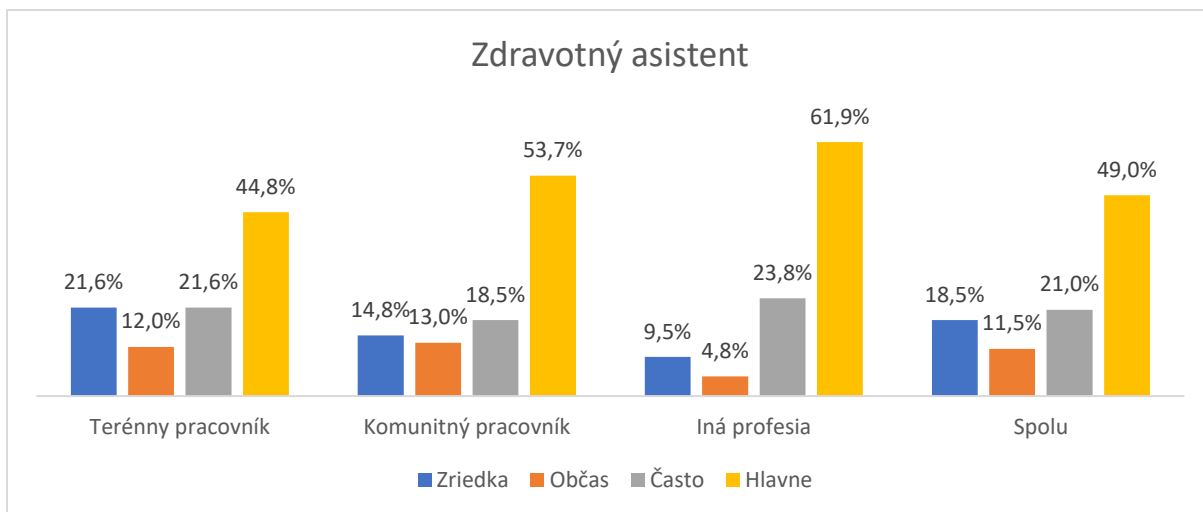
Graf 36: Terénni pracovníci ako partner pri ochrane zdravia pracovníkov

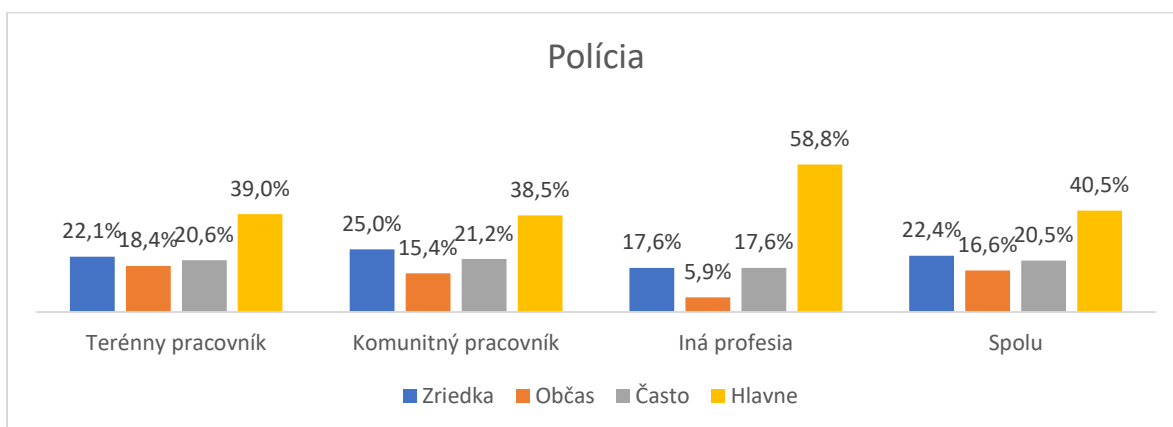
Graf 37: Komunitní pracovníci ako partner pri ochrane zdravia pracovníkov

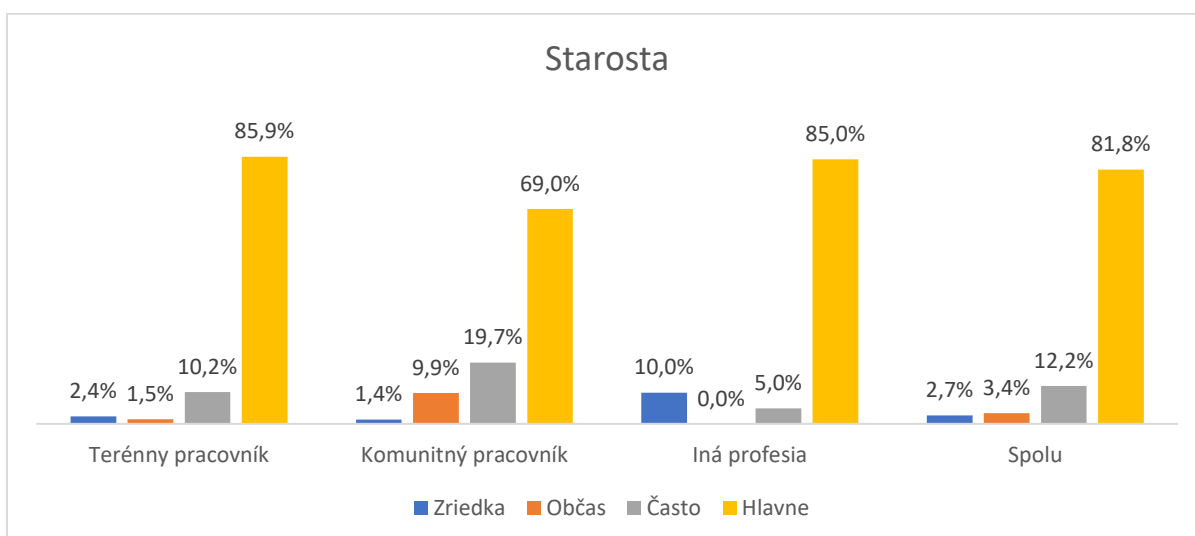
Graf 38: Zdravotní asistenti ako partner pri ochrane zdravia pracovníkov

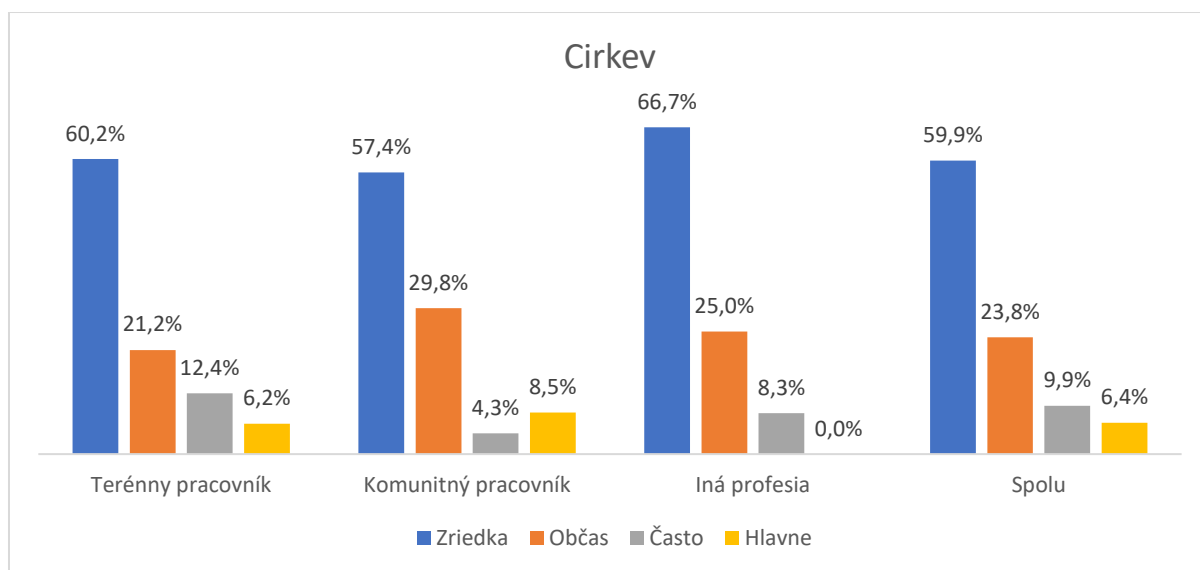
Graf 39: Polícia ako partner pri ochrane zdravia pracovníkov

Graf 40: Starostovia ako partner pri ochrane zdravia pracovníkov

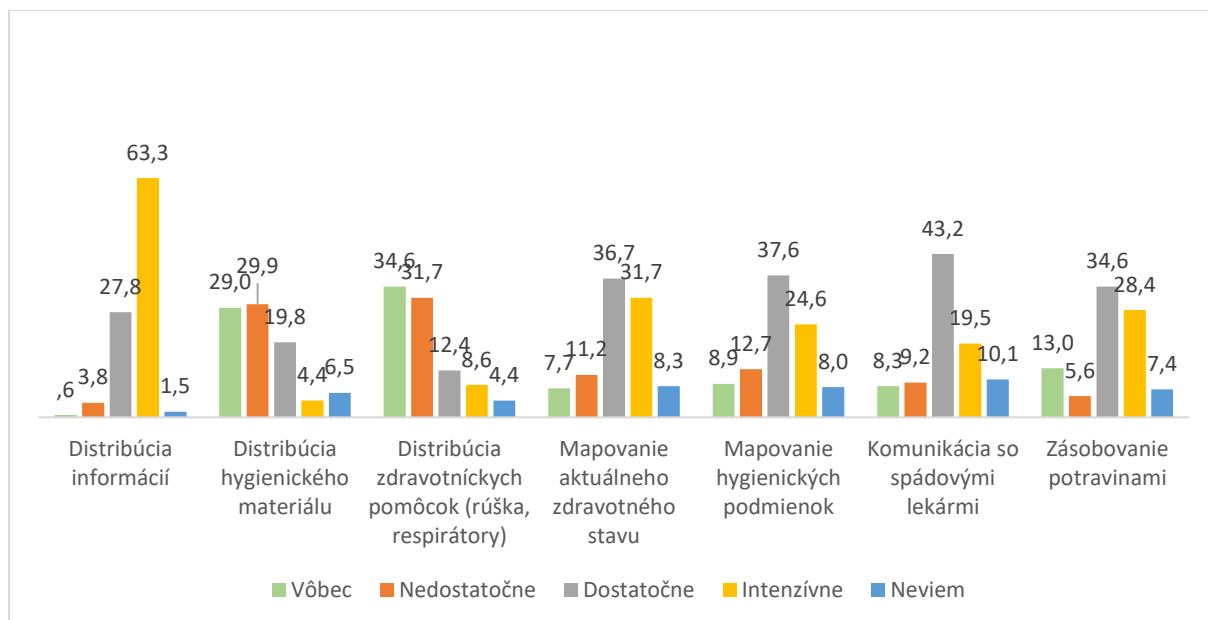
Graf 41: Cirkev ako partner pri ochrane zdravia pracovníkov

7. AKTIVITY V SÚVISLOSTI S COVID 19

Jednotlivé aktivity vyvíjané v MRK prezentuje nasledujúci graf:

Graf: vnímanie intenzity vykonávania aktivít

Ako najintenzívnejšie vykonávanú aktivitu uviedli respondenti distribúciu informácií, kde 63,3% uviedlo, že sa vykonáva intenzívne a 91,1%, že sa vykonávajú intenzívne alebo dostatočne.

Dostatočne alebo intenzívne bolo hodnotené vykonávanie mapovanie aktuálneho zdravotného stavu, mapovanie hygienických podmienok, komunikácia so spádovými lekármi a zásobovanie potravinami.

Vôbec alebo nedostatočne boli hodnotené aktivity „distribúcia hygienického materiálu“ (29,0% vôbec a 29,9% nedostatočne, spolu 58,9%) a distribúcia zdravotníckych pomôcok (34,6% vôbec a 31,7% nedostatočne, spolu 67,3%).

II. OBSAHOVÁ ANALÝZA ODPOVEDÍ V OTVORENÝCH OTÁZKACH

8. ŠPECIFICKÉ RIZIKÁ

8.1 ŠPECIFICKÉ RIZIKÁ OCHRANA ZDRAVIA ČLENOV KOMUNITY:

Pri identifikácii špecifických rizík v oblasti ochrany zdravia členiek a členov komunity sme identifikovali viacero kategórií, ktoré však navzájom nie je možné úplne oddeliť, pretože spolu úzko súvisia a podľa vyjadrení respondentiek a respondentov vychádzajú primárne zo životných podmienok v komunitách, ktoré sú charakterizované chudobou, sociálnym vylúčením, potrebou sociálnej opory z okolia a sociálneho kontaktu v kombinácii s komplikovaným vzťahom k nariadeniam, ktoré môžu byť pre členky a členov komunity nezrozumiteľné, alebo nevykonateľné, alebo časovo limitované – ako vyplýva z jednej z výpovedí: *V dodržiavaní nariadení dlhodobo, krátkodobo to zvládnú.*

Riziko vidím hlavne v nedodržiavaní pokynov. Obyvatelia komunity sa radi medzi sebou navštevujú alebo sa stretávajú vo väčších skupinkách. Problém s nedodržiavaním hygienických návykov vidím v tom, že ide vo väčšine prípadov o nízko príjmové rodiny. Rizikom je taktiež problém so zatajovaním cestovateľskej anamnézy, alebo styku s takouto osobou;

alebo:

Členovia komunity majú viacej bariér pri výkone hygieny vo vzťahu k zvládaniu hrozby spôsobenej koronavírusom, väčšina nemá teplú vodu vo svojom príbytku, v prípade karantény nemá voľnú izbu, priestor, kde sa člen komunity/rodiny bude zdržiavať počas obdobia domácej karantény. Nedostatok finančných prostriedkov alebo žiadne prostriedky pre nákup hygieny, dezinfekcie, ochranných rúšok, rukavíc..

V prípade karantény by bolo veľkým problémom zostať doma 14 dní, pretože v príbytkoch, kde je jedna izba sa často nachádzajú mnohopočetné rodiny s deťmi, mnohé príbytky sú bez elektriny, bez akýchkoľvek médií a možností zabaviť deti tak aby boli trpezlivé. Taktiež rodinám v karanténe by nemal kto zabezpečiť drevo na kúrenie, ktoré si zabezpečujú priebežne a to najmä zberom raždia, a otázne je ako by to bolo so zabezpečením potravín v súvislosti so zlým hospodárením (častým javom je, že krátko po soc. dávkach nedisponujú hotovosťou, nevyhnutné potreby si zabezpečujú požičiavaním, príležitostnými prácami a pod.)

Nie sú vytvorené podmienky nato, aby človek v povinnej karanténe bol sám;

Ako sme uviedli vyššie, riziká sú však komplexné:

V prípade karantény by bolo veľkým problémom zostať doma 14 dní, pretože v príbytkoch, kde je jedna izba sa často nachádzajú mnohopočetné rodiny s deťmi, mnohé príbytky sú bez elektriny, bez akýchkoľvek médií a možností zabaviť deti tak aby boli trpezlivé. Taktiež rodinám v karanténe by nemal kto zabezpečiť drevo na kúrenie, ktoré si zabezpečujú priebežne a to najmä zberom raždia, a otázne je ako by to bolo so zabezpečením potravín v súvislosti so zlým hospodárením (častým javom je, že krátko po soc. dávkach nedisponujú hotovosťou, nevyhnutné potreby si zabezpečujú požičiavaním, príležitostnými prácami a pod.)

V odpovediach sa objavili aj názory, že segregácia komunit môže byť pre ne výhodou:

V podstate žijú na osade oddelene od obce, tak ,že je tam predpoklad,že pri dodržiavaní všetkých týchto opatrení ,teda neznamená osoba by ju nemala navštíviť ,všetci sa tam dobre poznajú a všetko nahlasujú vajdovi,hygienu je nedostačujúca,nakolko z finncií si nakúpia potrebné potraviny,avšak mydlo voda je .Rizikom vidím ,len príchod obyvateľov,ktorí pracujú v iných mestach Sk,nie však v zahraničí a návšteva nežiadúcej osoby

Tabuľka 9. Kategórie rizík ohrozenia zdravia v komunite

kategória	počet	Výber vyjadrení pre ilustráciu
Hygiena	114	<p>v domoch, kde naši klienti bývajú sa spája viac generácii rodiny;</p> <p>vzájomná blízkosť a blízkosť osídlenia obydlí;</p> <p>vysoký počet obyvateľov v danej komunite na malej rozlohe;</p> <p>v jednej domácnosti sa nachádza veľa členov rodiny, kde je veľa detí</p> <p>Nie sú vytvorené podmienky na to, aby človek v povinnej karanténe bol sám.</p> <p>členovia komunity sú sústredení vo vysokom počte na malom území, čo je hrozbou pre šírenie vírusu;</p> <p>viac generačné spolužitie a mnohopočetné rodiny</p> <p>veľa početné rodiny v malých priestoroch,</p> <p>Veľa ľudí býva spoločne na malom mieste;</p> <p>Obydliá majú tesne postavené pri sebe;</p> <p>Mnohopočetné rodiny bývajú v malých priestoroch a hrozba nakazenia rodinných príslušníkov je vysoká nakoľko nemajú kam ísť zdraví jedinci</p>
Stretávanie ľudí	72	<p><i>Na verejnosti (61)</i></p> <p>Schádzanie sa detí na verejných priestranstvách;</p> <p>Združovanie sa v skupinkách, nedodržiavanie potrebného odstupu /2m/</p> <p>Hromadné nákupy;</p> <p>Časté stretávanie vo väčších skupinách;</p> <p>Vyplacanie sociálnych dávok v budove pošty, hromadne nákupy v nákupných centrách;</p> <p>Stretávanie sa na verejnosti v skupinách, deti bez dozoru;</p> <p>Vykonávanie návštev u susedov, rodiny, deti sú von;</p> <p>V neschopnosti zdržať sa sociálnych kontaktov - v širšej rodine, so susedmi, medzi deťmi.</p> <p>V miestnom bare sa v sobotu konajú podľa mojich info nelegálne rómske zábavy, a konala sa aj túto sobotu;</p> <p>Hlavne mladiství pobejú po uliciach hlavne vo večerných hodinách</p> <p>veľká navštevovanosť medzi sebou a zlučovanie sa väčšieho počtu ľudí na jednom mieste;</p> <p>Členovia komunity majú zvyk si navštevovať domácnosti bez vyzvania a dovolenia vstupujú do vnútra;</p> <p><i>Migrácia (11)</i></p>

		<p>Migrácia obyvateľstva medzi komunitami mimo obce;</p> <p>Návštevy príbuzných;</p> <p>Migrácia príbuzenstva hlavne v čase dávok.</p>
Ochranné prostriedky	66	<p>Nedodržovanie opatrení, a karantény. Nedostatočne množstvo ochranných prostriedkov;</p> <p>Chýbajú ochranné pomôcky - rúška, rukavice, hygienické potreby (mydlá, dezinfekčné prostriedky a pod.) !!! VŠETkým V OBCI;</p> <p>Keďže je nedostatok ochranných prostriedkov (rúšok, respirátorov) tak si ich klienti zabezpečujú svojpomocne v komunite a šijú si ich ..;</p> <p>Riziko vnímam hlavne v nedostatku lekárskech a hygienických pomôcok, ktoré sa do týchto oblastí nedistribuuujú prípadne ak aj áno tak veľmi neskoro;</p> <p>V našej komunite MRK sa snažia nahradiť nedostupné rúška šálmi, šatkami a vreckovkami. Dostupnosť rúšok by výrazne pomohla;</p> <p>Nedostatok rúšok a správnosť ako používať;</p> <p>Nedostatok rúšok. Nedostatočné používanie rúšok. Klienti očakávajú zabezpečenie ochranných pomôcok od mesta, vyvíjajú málo aktivít na ich zabezpečenie . Sú nespokojní s počtom distribuovaných pomôcok.(1 ks na člena komunity nad 65 rokov). Z dôvodu nižšieho príjmu si nevedia zabezpečiť vo vhodný čas aktuálnu pomôcku. (nevedia si určiť priority)</p> <p>klienti nemajú prístup k rúškam - finančný ani fyzický</p>
Karanténa navrátilcov a karanténa	42	<p>Tí, ktorí sa vrátili domov zo zahraničia dodržiavajú karanténu, horšie je to s rodinnými príslušníkmi;</p> <p>Nedodržovanie opatrení, a karantény. Nedostatočne množstvo ochranných prostriedkov;</p> <p>Migrácia klientov z iných komunit do tej našej, a zároveň svojvôľa niektorých klientov, ktorí majú nariadenú karanténu, z dôvodu príchodu člena rodiny do domácnosti a aj napriek tomu ju nerešpektujú;</p> <p>Návrat z cudziny -nedodržovanie domácej karantény</p> <p>Riziká vnímame najmä v tom, že niektorí prídu zo zahraničia a vôbec nedodržiajú 14-dňovú karanténu, a ak by bol niekto nakazený koronavírusom, mohol by infikovať aj ďalších v komunite;</p> <p>Hlavne klienti ktorí prichádzajú zo zahraničia to je hlavná obava, to je hlavné riziko!;</p> <p>Najväčšiu hrozbu vidíme v cestovateľskej anamnéze. Klienti hufom doposiaľ prichádzali zo zahraničia či autobusovou prepravnou službou alebo leteckou, nerešpektovali karanténu v domácom prostredí,</p> <p>Zatajovanie cestovateľskej anamnézy;</p> <p>Veľa z nich chodí do zahraničia na žobranie.</p>
Dodržiavanie opatrení	36	<p><i>Nedodržovanie (21)</i></p> <p>Podceňovanie a zľahčovanie vzniknutej situácie;</p> <p>Nezodpovednosť, nedodržovanie pokynov, branie situácie na ľahkú váhu;</p> <p>Nedostatočná skúsenosť s nakažlivými prenosnými chorobami, podceňovanie rizika nákazy, vlastný pocit zdravia, nedostatočná zodpovednosť;</p>

		<p>Možný nedostatok disciplinovanosti - hlavne u detí, ktorých je v širších rodinách veľa;</p> <p>Nezodpovedný, neprispôsobiví, prístup klientov mrk k všeobecne prijatým preventívnym opatreniam;</p> <p>Ignorácia predpisov u mládeží, stretávanie sa, navštevovanie sa navzájom;</p> <p>V druhom rade také, ako u ostatného obyvateľstva - nedostatočná disciplína.</p> <p><i>Osobná ľahostajnosť (15)</i></p> <p>Obyvatelia to berú na ľahkú váhu, zhlukujú sa, nenosia rúška, navštevujú sa a neakceptujú nariadenia TSP, starostu obce a nechránia deti;</p> <p>Nevnímame žiadne riziká;</p> <p>Myslenie ľudí nie je správne - najbežnejšie odpovede, keď sa snažíme s nimi rozprávať o hrozbe ochorenia, sú : " Ja sa nebojím, veď mi tu nič nemáme" alebo "Nič nebude, Boh to nedopustí", "My chodíme za Bohom, u nás koronavírus nebude";</p> <p>Adolescenti to neberu vážne zgrupujú sa do skupin;</p> <p>Berú túto chorobu na ľahkú váhu, robia si srandu z ochorenia a z opatrení ktoré obec a štát vykonáva, stretávajú sa vo verejných priestoroch, aj medzi sebou v rodinách.</p>
Hustota osídlenia	29	<p>Hlavným rizikom je, ... že v domoch, kde naši klienti bývajú sa spája viac generácií rodiny;</p> <p>Vzájomná blízkosť a blízkosť osídlenia obydlí;</p> <p>Vysoký počet obyvateľov v danej komunite na malej rozlohe;</p> <p>Riziká sú v spôsobe života, keďže v jednej domácnosti sa nachádza veľa členov rodiny, kde je veľa detí, ... veľa osôb žijúcich v jednej domácnosti;</p> <p>Členovia komunity sú sústredí vo vysokom počte na malom území, čo je hrozbou pre šírenie vírusu;</p> <p>Viac generačné spolužitie a mnohopočetné rodiny;</p> <p>Mnohopočetné rodiny bývajú v malých priestoroch a hrozba nakazenia rodinných príslušníkov je vysoká nakoľko nemajú kam ísť zdravý jedinci.</p> <p>Veľa ľudí býva spoločne na malom mieste Obydliá majú tesne postavené pri sebe.</p>
Iné	11	<p>V komunite sa nachádza veľa ľudí s chronickými ochoreniami;</p> <p>Financie - klienti nebudú mať fin. hotovosť na lieky; strata príjmu</p> <p>Nedostatok financií na nákup potravín či hygienických pomôcok a prostriedkov</p> <p>Šírenie dezinformácií, z ktorých prevláda strach;</p> <p>Panika z epidémie;</p> <p>Nedodržiavanie odstupu;</p> <p>Zhoršená zdravotná starostlivosť nakoľko sú obmedzené návštevy u lekára;</p> <p>Rýchle šírenie vzhľadom na nedostatočnú imunitu;</p> <p>Obec nemá zdravotného asistenta;</p> <p>Smetisko blízko osady;</p> <p>Problém so zásobovaním potravinami nakoľko v obci nefunguje obchod;</p>

		<p>Cítiť napätie a agresivitu zo strany členov komunity. Ako pracovníci komunitného centra sme si zabezpečili 3 ks rúšok, včera sme ich začali nosiť a dnes ráno sme už boli obviňovaní, že my máme rúška a nechceme ich Rómom rozdávať.</p> <p>Ak vírus sa dostane do osád obávam sa že budú izolovaný od sveta, a budú dostávať potraviny na prídel a možno vo veľa prípadoch budú trpieť hladom a inými nedostatkami</p>
SPOLU	387	

Vo výpovediach sa objavili aj pozitívne formulácie ilustrujúce dodržiavanie nariadení:

zdržiavajú sa doma a pri pohybe vonku majú ochranné šatky na tvári

Členovi a komunity v rámci svojich možností a schopností si dbajú na ochranu zdravia vo svojej komunite.

Príslušníci s MRK sa zatiaľ správajú disciplinovane, otázne je aj ako v tom budú vytrvalí a ako to bude po nastávajúcej výplate soc. dávok

Členovia komunity su informovaní, zabezpečené sú opatrenia a preventívne aktivity

Vzhľadom na našu situáciu v obci - spolupráca starostu , obecnej polície a MOPS , dúfame , že rómska komunita nebude ohrozená kvôli dobrej spolupráci a pri dohliadaní na hygienu, dodržiavaní bezpečnostných pomôcok a pod. Riziká tu v obci samozrejme sú.

Záver:

Najvýznamnejšie identifikované riziká pre zdravie v komunite boli nasledovné:

Tabuľka 10: Sumár kategórií rizík ohrozenia zdravia v komunite

kategória	počet
Hygiena	114
Stretávanie ľudí	72
Ochranné prostriedky	66
Karanténa navrátilcov a karanténa	42
Dodržiavanie opatrení	36
Hustota osídlenia	29
Iné	11
SPOLU	387 ³

Hoci otázka bola formulovaná na identifikáciu rizík, respondentky a respondenti vo výpovediach **formulovali návrhy eliminácie rizík:**

Komunitu treba tohto casu uplne drzat v izolacii a zabezpecit prisun potravín

Info komunitných pracovníkov o cov 19 víruse, ochrana a prevencia...

V prípade výskytu nákazy je tu opodstatnená obava, že sa bude rýchlo šíriť vzhľadom na podmienky a spôsob života. Vhodné by bolo ak by zodpovedné osoby priamo z komunity mali k dispozícii mobilný telefón, ktorý by v prípade potreby privolať zdravotnú službu bol k dispozícii

³ Celkové číslo presahuje počet zozbieraných dotazníkov, pretože viaceré výpovede obsahovali hneď niekoľko identifikovaných rizík.

všetkým a to aj vo večerných hodinách, prípadne aj k použitiu za účelom poskytnutia poradenstva.

Je potrebné komunity pravidelne upozorňovať na vážnosť situácie a pomôcť ak sa bude dať hlavne distribuovaním rúšok, dezinfekčných prostriedkov, jednorázových rukavíc.

zachovať pokoj, nerobiť paniku

8.2 ŠPECIFICKÉ RIZIKÁ - OCHRANA ZDRAVIA ŠIRŠIEHO PROSTREDIA MIMO KOMUNITY

Pri odpovediach na túto otázku sa opakovane vyskytla odpoveď „neviem“, ako aj zdôraznenie, že MRK sú viac ohrozené rizikom nákazy, ako majoritná populácia:

rizikovejšia je MRK komunita ako širšie prostredie; v komunite trpia rôznymi ochoreniami aj batolátá, deti rôzneho veku, ľudia v produktívnom veku majú vo väčšine diagnostikovanú hlavne astmu, v komunite sa nachádza väčší počet ohrozených ľudí

Nevidím hrozbu šírenia nákazy smerom z komunity von. Šírenie nákazy je momentálne záležitosť majority s cestovateľskou anamnézou čo v osadách nehrozí. My musíme chrániť momentálne komunitu pred majoritou!!

Zároveň respondentky a respondenti konštatovali, že správanie členiek a členov komunity a ich prežívanie je v mnohom podobné, ako u majority:

ako u bežnej populácii hrozí infikovanie, vykonáva sa pravidelne osвета a návštevy komunit, nevieme však zaručiť dodržiavanie opatrení členmi komunity, niektorí si uvedomujú hrozbu Corona vírusu, značná časť si dôležitosť neuvedomuje, bavia sa na tejto problematike, problémom je, že deti sa v komunite zgrupujú, hrajú, zásadový prístup rodičov absentuje

Komunita má rovnaké možnosti ochrany zdravia a návštevy lekárov ako majorita.

Napriek tomu isté špecifiká ochrany zdravia širšieho okolia respondentky a respondenti vnímajú – hlavne však zdôraznili ich prípadné dôsledky:

Nedostatočná ochrana a nedodržiavanie karantény. V dôsledku toho prvý pozitívny človek s koronavírusom. Rómska komunita sa veľmi bojí.

Ja sa hlavne obávam reakcií majority - invetivami na sociálnych sieťach, vzhľadom už aj tak dosť napätej situácií.

Netreba dovoliť, aby sa to dostalo medzi komunitu lebo dôsledky budú veľmi zlé a nekontrolovateľne. Zlá hygiena s ich nedisciplinovanosťou spôsobí problém nie len v komunite

Jednotlivé kategórie rizík ilustruje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 11: Kategórie rizík ohrozenia zdravia osôb mimo komunity

Kategória	Počet	Výber vyjadrení pre ilustráciu
Ochranné pomôcky	69	dodržiavanie nosenia rúška alebo inej náhrady voľný pohyb bez respirátorov Najmä nedostatok ochranných prostriedkov - respirátory a dezinfekcia. Nedostatok rúšok v lekárni

		Distribúcia zdravotníckych potrieb nosenie rúška na verejnosti, v obchode
Migrácia a stretávanie na verejnosti	65	<p>Vysoké riziko nákazy, najmä počas soc. dávok, ohrození pracovníci pôšt, obchodov, šoféri autobusov a pod</p> <p>žijú segregovane, ale chodia do blízkych obcí a miest. Ako napr. na nákupy, za lekármi, za inštitúciami.....</p> <p>Riziko nákazy sa snažia ľudia minimalizovať, nestretávajú sa, voľný pohyb v skupinách</p> <p>obyvatelia v tomto čase nenavštevujú obec, ako je to bežne, len v malých skupinkách dvoch-troch navštvia potraviny, inak sa zbytočne nezdržávajú v obci</p> <p>migrácia ľudí mimo komunity</p> <p>Naši klienti sa nezodpovedne správajú najmä ty najchudobnejší a klienti ktorí majú zníženú úroveň rozumových schopností, chodia po celom meste</p> <p>Deti bez rúšok</p> <p>Nákupy</p> <p>hromadné nakupovanie potravín.</p> <p>Doprava do práce - MHD, blízky kontakt ľudí vo fabrikách</p> <p>pohybujú sa bežne aj mimo prostredia komunity (cestovanie MHD, pešia chôdza, nákupy). Môžu prichádzať do styku s rodinnými príslušníkmi s cestovateľskou anamnézou, aj s iných okresov.</p> <p>presúvanie sa obyvateľov bez ochranných pomôcok (rúška...)</p> <p>Stretávanie sa na verejných priestranstvách, nápory členov/ľudí v potravinách.</p> <p>Ešte stále častý pohyb komunity v rámci obce.</p> <p>Prenos vírusu pri veľkých nákupoch po dávkach.</p> <p>Stretávanie sa na verejnosti v skupinách, deti bez dozoru, nedodržovanie hygieny u ľudí bez domova</p> <p>Skupinové stretávanie sa vo verejných priestranstvách</p> <p>stretávanie sa širšej rodiny</p>
Karanténa (navrátilcov)	31	<p>Niektorí členovia komunity sa medzi sebou navštevujú. Tí ktorí sa vrátili zo zahraničia sú v karanténe, ale mám vedomosť aj o tom, že niektorí sa vrátili zo zahraničia, strávili tu pár dní a hneď vycestovali naspäť do Anglicka. Neboli v karanténe, navštevovali svoju rodinu, tiež svoj príchod oslavovali v miestnom pohostinstve a pod. Nerešpektovali už vyhlásené opatrenia ktoré boli vydané. Máme aj takých čo rešpektujú vydané opatrenia vlády - karanténa a pod.</p> <p>zatajovanie cestovateľskej anamnézy,</p> <p>nedodržanie karantény, mnohopočetné rodiny v malých priestoroch (chartčiach)</p> <p>nedodržovanie povinnej karantény!</p> <p>návrat členov komunity z cudziny</p> <p>Obava z nedodržovania 14 dňovej karantény všetkých členov domácnosti po príchode zo zahraničia</p> <p>Dobrovoľná karanténa osôb a členov ich rodín s respiračnými problémami</p>

		<p>Mozne zatajenie priznakov.</p> <p>neoznámenie návratu príbuzného zo zahraničia</p> <p>To je práve tá nedisciplinovanosť aj čo sa týka viacerých po návrate zo zahraničia</p> <p>Občania, ktorí sa vrátili zo zahraničia, nedodržiavajú karanténu ani po opakovanom upozornení.</p> <p>Aj napriek upozorneniam, pohyb ľudí ktorý sa vrátili zo zahraničia po obci</p>
Rešpektovanie pravidiel	30	<p>väčšina aj napriek informovanosti nedodržiava stanovené podmienky</p> <p>Nedodržiavajú nariadenia či už vlády alebo TSP alebo rôznych iných organizácií.</p> <p>slabá možnosť kontroly dodržiavania používania ochranných pomôcok</p> <p>nepoužívajú rúška ani dezinfekčné prostriedky, nedodržiavajú vzdialenosť</p> <p>nedodržiavanie nariadení napr. domáca izolácia</p> <p>časť členov komunity nemá záujem o dodržiavanie opatrení, pohybujú sa po obci bez rúšok, prípadne šálu, či šatky na tvári. išli takto do potravín i na poštu, kde boli z tohto dôvodu požiadaní, aby odišli a vrátili sa s rúškom, alebo iným ochranným opatrením</p> <p>Platí to aj pre širšie prostredie mimo komunity Dodržiavať príkazy a disciplína v komunite</p> <p>problém pri dodržiavaní nariadení vlády, ktoré boli vydané v súvislosti s koronavírusom aj napriek tomu, že im boli dostatočne odprezentované terénymi pracovníkmi a taktiež miestnym rozhlasom</p> <p>Ľudia všeobecne nedodržiavajú odporúčania, ale v niektorých rómskych rodinách vládne strach a panika.</p>
Hygiena	26	<p>Nedostatok material.zabezpečenia- nemajú ako správne dodržiavať nariadenia, pretože nemajú ani mydlo</p> <p>Kvôli nedostatočnej a nesprávnej hygiene je ohrozené širšie okolie komunity</p>
Ľahostajnosť/ zodpovednosť	9	<p>nevnímame žiadne riziká</p> <p>obyvatelia MRK berú usmernenia hlavného hygienika na ľahkú váhu, nevedomovanie si závažnosti situácie</p> <p>Zľahčovanie vzniknutej situácie, nedodržiavanie opatrení</p> <p>ešte stále trvá ľahostajnosť a nezodpovednosť občanov</p>
Informovanosť	5	<p>Nedostatok informácií v rómskom jazyku,</p> <p>Treba v osadách porozprávať ochrane rúška</p> <p>Internetová stránka</p> <p>Snažíme sa im vysvetliť, čo majú robiť</p> <p>V rómskych komunitách si klienti nevedomujú stupeň rizika koronavírusu.</p>
Hustota osídlenia	8	<p>nedodržanie karantény, mnohopočetné rodiny v malých priestoroch (chartčiach)</p>

a iné		Nižšia izolovanosť obyvateľov komunity ohrozuje samotnú komunitu a vyvoláva to averziu v majorite nepripravenosť na distribúciu Možná nedostupnosť liekov - časom. Zlá komunikácia s lekarmi Nakazenie pracovníkom/v Vyberanie kontajnerov
SPOLU	243	

Napriek výzve pre identifikovanie rizík, viaceré respondentky a respondenti deklarovali naopak pozitívne príklady ochrany pred týmito rizikami:

chránia sa pred vírusom, nosia rúška, rukavice, zdržiavajú sa v domácom prostredí

zdržiavajú sa skôr doma - menší pohyb klientov v obci

Keďže je nedostatok ochranných prostriedkov (rúšok, respirátorov) tak si ich občania zabezpečujú svojpomocne a aj šijú si ich .

miestna krajčírka začala šiť bavlnené rúška

Vidím a pracujem s ľuďmi ako sa chrániť pred vírusom.

Záver:

Najvýznamnejšie identifikované riziká pre zdravie v komunite boli nasledovné:

Tabuľka 12: Sumár kategórií rizík ohrozenia zdravia mimo komunity

Kategória	Počet
Ochranné pomôcky	69
Migrácia a stretávanie na verejnosti	65
Karanténa (navrátilcov)	31
Rešpektovanie pravidiel	30
Hygiena	26
Ľahostajnosť / zodpovednosť	9
Informovanosť	5
Hustota osídlenia a iné	2+6
SPOLU	243

Aj v tejto otázke sme zaznamenali niektoré **odporúčania pre elimináciu rizík** adresované primárne komunite:

Hlavne zostať doma s rodinou

Nechodiť do mesta zbytočne, ak sa potraviny minú, treba aby jeden človek šiel a nakúpil ale s ruskom a rukavicami.

Každý občan by mal zostať v domacej karanténe ak sa da. Odporúčala by som chodiť von len keď je to nevyhnutné. Nakazených je každým dňom viac mali by sme predísť ďalším nálezom

Zodpovedný prístup k ostatným spoluobčanom

komunita bola viackrát upozornená na opatrenia proti šíreniu koronavírusu, každý člen komunity dostane zdarma rúško, riziká môžu vznikáť len pri nedodržaní opatrení proti koronavírusu a nezodpovednosti člena komunity

Záleží na disciplíne. V prípade nedisciplinovanosti je tu hrozba, že budú majoritou zo strachu z šírenia nákazy odstrkovaní. Vhodné by bolo, ak by v obchodoch- najmä v samoobsluhách sa teraz predával iba balený chlieb a pečivo. V prípade prepuknutia nákazy v lokalite osád asi bude nevyhnutné zabezpečiť mobilnú predajňu potravín. Vhodné by bolo ak by zodpovedné osoby priamo z komunity mali k dispozícii mobilný telefón /aj prostriedok na dezinfekciu/, ktorý by v prípade potreby mohli použiť členovia komunity na komunikáciu s úradmi, lekármi a s TSP, čo by obmedzilo ich pohyb v obci a mimo obce.

celá obec by musela ísť do karantény, musela by sa celkom uzavrieť.

Rizikom je nedodržiavanie hyg. predpisov RK a izolácie. Je potrebné zabrániť, aby sa nákaza prípadne nešírila medzi ostatných obyvateľov obce. Zatiaľ neevidujeme žiadneho chorého, v karanténe máme 84 ľudí v RK. Je potrebná aj súčinnosť polície a iných hliadok - zabrániť voľnému pohybu ľudí a zgrupovaniu, z dôvodu nedôsledného prístupu niektorých rodičov

8.3 ŠPECIFIKÁ RIZÍK VO VZŤAHU OCHRANY ZDRAVIA PRACOVNÍKOV

Celkovo v tejto oblasti respondentky a respondenti vnímajú vysoké riziko:

pracovníci komunitných centier a učitelia materských škôl, ktoré sa nachádzajú priamo v rómskych lokalitách sú "v prvej línii", najohrozenejší, ak by im boli pridelené kvalitnejšie ochranné pomôcky - napr. respirátory, zrejme by sa dostávali do konfliktu s členmi komunity, pri výskyte ochorenia v komunite by bolo možno vhodné zvažovať obmedzenie, prípadne zatvorenie daného komunitného centra a materskej školy.

Veľmi vysoké riziko nákazy, blízky kontakt s klientmi, pracovníci nemajú žiadne ochranné prostriedky, klienti nemajú žiadne ochranné prostriedky, žiadna dezinfekcia KC, nedodržanie otváracích hodín klientmi, nedisciplinovanosť klientov a pod.

Pri skupinových, komunitných aktivitách, ale aj pri práci s jednotlivcom sa sociálny pracovník môže nakaziť.

Riziko prenosu ochorenia - v oboch smeroch, aj napriek prevencii.

Obec prijala profesionálne všetky potrebné opatrenia pre ochranu zamestnancov v komunite ktorí si naďalej plnia svoje úlohy na pracoviskách, aj úlohy zamerané na boj z koronavírusom.

Jednotlivé kategórie rizík ilustruje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 13: Kategórie rizík ohrozenia zdravia pracovníkov

Kategória rizika	počet	Výber vyjadrení pre ilustráciu
Nedostatok ochranných pomôcok	121	Musíš byť zabezpečený zdravotníckym vybavením , lebo prichádzajú do priameho kontaktu v klientami Ani my soc.pracovníci,ani členovia MOPS nemáme k dispozícii žiadne ochranné pomôcky. nedostatočné a takmer žiadne ochranné pomôcky

		<p>Pracovníci pri výkone svojej činnosti v komunite sú v riziku zo strany členov komunity/rodiny, ktorí nemajú žiadne prostriedky v záujme ochrany zdravia a jednotliví pracovníci majú obmedzené odporúčané, prípadne vhodné ochranné prostriedky. Používajú alternatívne prostriedky ako šatky, šály bez použitia rúška...</p> <p>Vybaviť pracovníkov materiálom (respirátor, rukavice a podobne)</p> <p>nedostatok ochranných pomôcok, nedostatok širšieho spektra ochrany.</p> <p>Akútny nedostatok ochranných prostriedkov - respirátory s vyššou úrovňou ochrany (aspoň FFP3! - v lepšom prípade respirátory na opakované použitie) a dezinfekčné prostriedky.</p> <p>Ochranné obleky , respiratory ffp3.</p> <p>Nedostatok ochranných pomôcok, najmä rukavic. Je problém dokúpiť ich</p> <p>TSP/TP si musia sami zabezpečiť a zhotoviť rúška, nemáme k dispozícii dezinfekčné prostriedky do terénu, ochranné prostriedky a odev.</p> <p>Pracovníci tiež nemajú dostatok rúšok a šijú si ich sami.</p>
Rešpektovanie opatrení	35	<p>nedodržiavajú pokyny pracovníkov</p> <p>pracovníci sa snažia maximálne dodržiavať pokyny a tak si chrániť zdravie</p> <p>nezodpovednosť klientov, voči TSP a TP k vážnosti situácie</p> <p>Nerešpektovanie pokynov Tsp a Tp.</p> <p>aj napriek informovanosti nedodržiavajú hygienu a opatrenia čím ohrozujú svoje aj ich zdravie</p> <p>nedisciplinovanosť klientov</p> <p>nezodpovednosť klientov</p> <p>nepoužívajú ochranné rúška, resp. ich náhrady(šál, šatka, atď..)</p> <p>Zlé hygienické návyky, žiadne ochranné rúšky ani šatky čakajú kedy im niekto rúšky dá. Sami sa nechránia.</p> <p>vôbec sa nechránia ani nemajú snahu</p>
Hygienické riziko	25	<p>Nedodržiavanie hygieny</p> <p>Prístup k vode</p>
Kontakt s klientom	19	<p>Komunikovať s ľuďmi iba cez okno, poprípade väčší odstup s diskami na oboch stranách.</p> <p>potreba častého osobného kontaktu s ľuďmi z komunity pri šírení informácií o opatreniach</p> <p>prenos vírusu pri kontakte terénneho sociálneho pracovníka s klientom, pri riešení problémov</p> <p>blízkosť klientov, častý a blízky kontakt s klientmi</p> <p>MOPS každodenný kontakt s veľkým počtom ľudí.</p> <p>vybavovanie klientov v priamom kontakte bez ochranných rúšok zo strany klientov</p> <p>Neuzatvorenie komunitných centier a vystavovanie pracovníkov riziku</p>

		<p>Aj napriek tomu, že pracovníci sú chránení rúškami a rukavicami, klienti sa nechránia a tým je šanca na prenos nákazy vyššia.</p> <p>Dodržiavanie vzdialenosti medzi klientmi, poskytovanie poradenstva len s kancelácií a prostredníctvom telefónu,</p> <p>Riziká vidíme hlavne v kontakte s obyvateľmi komunity bez nasadených ochranných pomôcok pri vybavovaní a riešení ich problémov. Obyvatelia komunity už ale vedia, že keď chcú s pracovníkmi čokoľvek vybaviť, musia si ochranné pomôcky nasadiť.</p>
Karanténa	19	<p>nedodržanie hygieny a karantény pri určenej cestovateľskej anamnéze</p> <p>Riziká vidíme v cestovateľskej anamnéze klientov a ich nedisciplinovanosti v rámci dodržiavania zásad ochrany zdravia a šírenia vírusu čím sa pre nás stávajú potenciálnym ohniskom nákazy</p> <p>návrat členov komunity zo zahraničia a nedodržanie bezpečnostných pokynov</p> <p>Keďže určitá časť klientov sa vracajú z Čiech, Bratislavy a iných miest kde pracovali, je vyššie riziko prenosu nákazy aj medzi komunitnými pracovníkmi, TSP a TP.</p>
Informovanosť	6	<p>Vysvetľovať, aké je zgrupovanie klientov nebezpečné</p> <p>Osvetu zameranú na komunitu MRK robiť prostredníctvom obecného rozhlasu - bolo by vhodné vypracovať jednoduché a základné pokyny k prevencii šíreniu nákazy. Kde je potrebné, zabezpečiť ju aj v rómskom jazyku - v dialekte miestnej komunity. Tam kde nie je rozhlas využiť amplión.</p> <p>nepochopenie informácii ohľadom mimoriadnej situácie</p> <p>aspoň prostredníctvom letáčikov šíriť osvetu, ktorá je v dnešnej situácii potrebná. Leták by mal obsahovať - čo je to Coronavirus, ako sa prejavuje a prenáša. Pokyny ako sa v tejto situácii správať a dodržiavať hygienu, aké môžu byť zdravotné dôsledky nedodržania pokynov a hygieny, poukázať na finančný a trestno-právny postih, ktorý čaká obyvateľov ktorí sa vrátia z cudziny ak nedodržia 14 - dňovú karanténu a taktiež ako sa správať ak sa vráti člen rodiny z cudziny. Informovať o potrebe nosiť rúško. Takýmto spôsobom ochrániť čo najviac ľudí.</p> <p>V rómskych komunitách si klienti neuvedomujú stupeň rizika koronavírusu.</p>
Zhlukovanie osôb	6	<p>tvorenie väčších skupín bez ochranných prostriedkov zo strany klienta</p> <p>zdržiavanie sa na verejnosti vo väčších skupinách</p> <p>zhlukovanie v komunitách a skupinách</p>
Migrácia	5	<p>Pohyb skupín vonku, kontakt s inou komunitou</p> <p>Príslušníci MRK môžu prichádzať do styku s rodinnými príslušníkmi s cestovateľskou anamnézou, aj s iných okresov.</p>
Iné	5	<p>Neschopnosť vykonávať svoju prácu</p> <p>šírenie a nakazenie veľkého počtu obyvateľov</p> <p>Nedostatočná ochrana zdravia pracovníkov</p> <p>Nekontrolovaný a nekontrolovateľný zdravotný stav členov komunity</p>

		správnosť a fundovanosť informácií pre pracovníkov
SPOLU	241	

Aj v tomto prípade sa vyskytli upozornenia na zodpovedný prístup komunity vo vzťahu k eliminácii rizík:

dodržiavajú nariadené pokyny

V kancelárii TSP/TP dodržiujú predpísané opatrenia klienti

Rešpektujú nás

správajú sa disciplinovane, disponujú ochrannými prostriedkami

Aj to môže byť príčinou, že niektoré respondentky a respondenti majú riziká nevnímajú, alebo len okrajovo:

Vnímam to pozitívne bez nejakých problémov.

ako terénna sociálna pracovníčka, ktorá pracuje s komunitou sa cítim povinná komunitu pomáhať, ale taktiež mám aj povinnosť chrániť nielen svoje zdravie, ale najmä zdravie svojej rodiny.

Nevnímame žiadne riziká

nevidíme riziká nakoľko pracovníci používajú ochranné prostriedky aj vzdialenosť pri komunikácií

Objavili sa však aj emocionálne zafarbené vyjadrenia:

K tomuto sa nevyjadrujeme

Je zle.

Záver:

Najvýznamnejšie identifikované riziká pre zdravie v komunite boli nasledovné:

Tabuľka 14: Sumár kategórií rizík ohrozenia zdravia pracovníkov

Kategória rizika	počet
Nedostatok ochranných pomôcok	121
Rešpektovanie opatrení	35
Hygienické riziko	25
Kontakt s klientom	19
Karanténa	19
Informovanosť	6
Zhlukovanie osôb	6
Migrácia	5
Iné	5
SPOLU	241

Pri tejto otázke viac, než v predchádzajúcich navrhovali respondentky a respondenti aj **konkrétne opatrenia:**

Ochranné pomôcky, dezinfekcia, odstup od klientov

Treba chrániť predovšetkým pracovníkov, ktorí su neustále ohrozeni zltackou, kiahňami, osypkami a k tomu aj nový vírus, zlá hygiena komunity. Doma majú taktiež rodiny. V tejto chvíli treba do osád skor silove zlozky, zabezpečiť potraviny, hygienu a ochranu.

Najväčšiu skupinu navrhovaných opatrení predstavovali návrhy na úpravu výkonu práce v teréne. Konkrétne sa objavilo 11 takýchto návrhov (viaceré z nich sa následne objavili aj pri otázkach na navrhované opatrenia – viď časť B nižšie):

Starostka zabezpečila bavlnené rúška, minimalizovala otváracie hodiny na Obecnom úrade, TSP sa momentálne vykonáva väčšinou prostredníctvom telefónu

TSP nateraz obmedzila návštevu v teréne, komunikuje s príslušníkmi MRK výlučne telefonicky, záležitosti vybavuje z kancelárie.

Obmedziť návštevu komunity na minimum v čase šírenia koronavírusu

sociálni pracovníci momentálne nechodia do terénu; pre klientov je dostupná kancelária TSP na obecnom úrade; klientov TSP informujú telefonicky (medzi klientmi je dobrá dostupnosť mobilných telefónov a mobilného spojenia), príp. prostredníctvom členov Miestnej občianskej a poriadkovej služby (MOPS)

obmedzený režim a používanie ochranných a dezinfekčných pomôcok

Obmedziť/ pozastaviť prácu priamo v osadách.

nemáme nič to treba povedať na rovnu preto robíme na základe rozhodnutia starostky obce z domu a podľa potreby obmedzujeme živý kontakt s klientom na minimum

Obmedzenie služieb na nevyhnutné a urgentné veci

Starosta, TSP, TP a zamestnanci obce nemajú žiadne ochranné prostriedky. Obec nedisponuje žiadnymi ochrannými pomôckami a najhoršie je, že nemáme ich ako zohnať, všetko je vypredané - nedostupné. S MRK komunikujeme výlučne telefonicky. Nikto v tejto krízovej situácii nesmie aj tak nikde chodiť.

9 NÁVRHY OPATRENÍ

Keďže vnímame profesionálov pracujúcich s MRK priamo v teréne ako osoby disponujúce expertízou pre prácu s klientmi, zaujímalo nás, ako vnímajú možnosti eliminácie identifikovaných rizík. Naše očakávania sa naplnili už pri predchádzajúcich otázkach, kde respondentky a respondenti spontánne formulovali vhodné opatrenia, či odporúčania pre efektívnu prácu v komunite a s komunitou zameranú na pomoc pri epidémii COVID 19. Nasledujúce otázky im pre ich návrhy otvorili väčší priestor.

9.1 NÁVRHY OPATRENÍ VO VZŤAHU OCHRANY ZDRAVIA KOMUNITY

Náročnosť otázky a jej komplexnosť si uvedomovali aj respondentky a respondenti:

Vzhľadom na spôsob života a to čo sa týka hygienických návykov niektorých rodín z MRK je ťažké vyjadriť sa, čo by bolo potrebné zabezpečiť pre zvládnutie hrozby covid19. Aj napriek zabezpečeniu všetkých potrebných hygienických a iných potrieb, v niektorých rodinách je problém udržať základnú hygienu a rešpektovanie nariadení.

Respondentky a respondenti zvažovali aj prípadné špecifiká MRK a ich potreby:

Záleží od veľkosti komunity, koľko členov v nej žije, ale myslím si, že bez tvrdej kontroly a dozoru zvonku /zo strany štátu/ to nezvládneme, hrozba finančného postihu pre ľudí poberajúcich dávky v hmotnej núdzi je úplne zbytočná, nahlasovanie tých, ktorí nedodržiavajú nariadenia tiež nie je možné v komunite, kde sú skoro všetci bližšia či vzdialenejšia rodina.

Vylúčenosť komunit je teraz výhodou. Treba zabezpečiť aby teraz ľudia z vylúčených komunit čo najmenej chodili medzi ostatných ľudí a to sa dá dosiahnuť tým, že sa im zabezpečia potraviny a hygienické potreby. Bolo by dobré uvažovať o mimoriadnej potravinovej pomoci pre vylúčené osady bez ohľadu na príjem rodiny.

Jednotlivé kategórie rizík ilustruje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 15: Kategórie odporúčaní pre ochranu zdravia v komunitách

Kategória opatrenia	Počet	Výber vyjadrení pre ilustráciu
Hygienické a ochranné pomôcky	161	<p>Rozdať rúška, rukavice, antibakteriálne mydlá</p> <p>Urýchlene distribuovať rôzne letáky, hyg. potreby, ochranné pomôcky</p> <p>Dostatok vody v domácnostiach, dodržiavanie hygieny, aby sa hlavne zabezpečili rúška, rukavice, tekuté mydlá</p> <p>Zabezpečiť komunitu rúška a rukavice, keďže nie každý z komunity si stihol kúpiť dezinfekciu</p> <p>Zabezpečenie vody, hygienických a ochranných pomôcok</p> <p>zabezpečiť ľudí, hygienickými potrebami a dezinfekčnými, v prípade potreby liekmi a potravinami.</p> <p>Prevenia - rodiny v komunite potrebujú mať štandard, hlavne pitnú vodu na vykonávanie hygienických potrieb.</p> <p>Obnovenie terénnej sociálnej práce i obnovenie zdravotných asistentov v terénne vrátane zabezpečenia rúšok, rukavíc, dezinfekčných prostriedkov.</p> <p>zabezpečenie rúšok, dezinfekčné prostriedky - návod na použitie</p> <p>distribúcia rúšok, bezplatne pre pracovníkov MOPS a obyvateľov;</p> <p>Sú potrebné ochranné rúška a dezinfekcia. (rúk aj obydľí).</p> <p>Zabezpečiť potravinovú pomoc</p> <p>zdravotní asistenti v komunite, dezinfekčné prostriedky, ochranné prostriedky</p> <p>Vo všeobecnosti, kde nie je zabezpečená ani základná hygiena a pitná voda v domácnosti, je pomerne náročné zabrániť šíreniu aj ochorení s nižším rizikom nákazy.</p> <p>rozdať obyvateľom rúška, keďže si chcú aj sami kúpiť, no nie je ich dostať.</p> <p>kontrolovať či majú občania rúšky ,</p>
Informovanosť	63	<p>Vytvoriť letáky s informáciami rozdielne to do domácnosti, osobne navštíviť členov rodín a vysvetliť im vážnosť situácie, zabezpečenie rusky, ...</p> <p>Prvotné vnímanie, aby boli dostatočne informovaní o COVID-19</p> <p>aby si uvedomovali závažnosť dôsledkov pri porušení karantény alebo ďalších opatrení. Taktiež zdôrazniť možné sankcie pri porušení opatrení.</p>

		<p>Informovanosť, prevencia, vysoká dezinfekcia.</p> <p>Info o tom, aby nemigrovali,</p> <p>zabezpečiť ľudí, hygienickými potrebami a dezinfekčnými, v prípade potreby liekmi a potravinami.</p> <p>Vybaviť ich materiálom , rozdať inform.letáky,</p> <p>Prostredníctvom autorít, vysvetľovať, aké je dôležité dodržiavanie nariadení. Je medzi mnoho ľudí, ktorý realne a zodpovedne dodržiavajú tieto nariadenia. Problém je u mladých.</p> <p>Šíriť osvetu prostredníctvom rozhlasu. Vysvetľovať riziká zhromažďovania (najmä u mladeži)</p> <p>opakovane vykonávame a budeme vykonávať osvetu a mapujeme situáciu vo vzťahu ochrany zdravia</p> <p>nájsť autoritu, ktorej by uverili , že to nie je žiadna chrípka alebo prechladnutie ale vírus, ktorý zabíja</p> <p>hlavne kľud nepanikáriť, treba ľudí uklidniť a poradiť</p> <p>informovať letákom v rómskom jazyku o základných pravidlách dodržiavania hygienických zásad do každej domácnosti</p>
Nezdružovať sa	27	<p>dohliadať na zgrupovanie mládeže</p> <p>Aby každý ostal doma</p> <p>Súčinnosť polície pri nedodržiavaní stretávania sa veľkého počtu členov komunity.</p> <p>nenavštevovať sa, často si umývať ruky , zdržiavať sa doma , je odporúčané zdržiavať sa na slnku min. 20-30 minút ale nie vo veľkých skupinách</p> <p>Neustále zvyšovať povedomie,aby sa na cas nenavštevovali ani medzi obydliami.</p> <p>väčšiu osvetu zo strany asistenta zdravia,</p> <p>Žiadne združovanie mladistvých v skupinách, žiadne rodinné stretnutia viac ako 4 osôb</p> <p>Príslušníci MRK môžu prichádzať do styku s rodinnými príslušníkmi s cestovateľskou anmnézou, aj s iných okresov.</p> <p>V spolupráci s policajným zborom, MOPS zabezpečenie kontroly dodržiavania karantény a zamedzeniu stretávania sa.</p> <p>Aby členovia komunitu opúšťali len minimálne, aby sa nezatvorili predajne potravín v komunite.</p> <p>Obmedziť migráciu občanov po iných lokalitách.</p> <p>Posilniť hliadky MOPS, aby usmerňovali, regulovali pohyb v komunite a zabránili tak ich združovaniu.</p> <p>zastaviť migráciu klientov</p>
Kontrola dodržiavania opatrení (23)	23	<p>informovanosť, zabezpečenie disciplíny a zodpovedného správania - obmedzené vychádzanie z bytov, minimalizovanie vzájomných návštev, karanténa tých ktorí sa vrátli z práce zo zahraničia, zvýšená hygiena v rámci domácností a bytoviek - pod dohľadom (TSP, RH)</p> <p>Rešpektovať nariadenia štátu, obce, Tsp a Tp a všetkých príslušných orgánov.</p> <p>sankcie pri nedodržiavaní hygieny a nerešpektovaní pokynov krízového štábu</p>

		<p>Občianska hliadka by mala byť prisnejšia hlavne na mladistvých</p> <p>MOPS - kontrolovanie a monitorovanie, komunity aj vo večerných hodinách</p> <p>Vynútenie dodržiavania opatrení prijatých vládou a krízovým štábom</p>
karanténa	11	<p>sprísniť dodržanie domácej karantény po príchode so zahraničia, obmedzenie vychádzok na 2-3 hodiny na nákupy</p> <p>sprísniť dodržanie domácej karantény po príchode so zahraničia, obmedzenie vychádzok na 2-3 hodiny na nákupy</p> <p>Izolácia chorých</p>
Izolácia a zákaz pohybu (10)	11	<p>Jedine izolovať</p> <p>Zabezpečiť pojazdne predajne, zrušiť spoje,</p> <p>Poslať tam dodávku s potravinami, aby nechodili do obchodných domoch.</p> <p>Uzavrieť komunitu</p> <p>Uzavrieť komunitu, pre ich vlastné bezpečie.</p> <p>Uzavrieť obec, osadu.</p> <p>Úplne zakázať migráciu rodín z miesta na miesto. Zákaz vychádzania. Tvrdšie sankcie za porušovanie nariadení</p> <p>Kontrola pohybu</p> <p>Obmedzenie pohybu</p> <p>Absolutný zákaz pohybu medzi členmi komunity</p>
Potravinová pomoc	5	<p>Zabezpečiť ľudí, hygienickými potrebami a dezinfekčnými, v prípade potreby liekmi a potravinami.</p> <p>Zabezpečiť prístup k vode, dostatok stravy</p> <p>Zabezpečujeme donášku potravín do rodín, ktoré sú v karanténe.</p>
Koordinácia aktivít	4	<p>Zabezpečenú osobu, ktorá bude informovať o stave komunity intenzívne a pravidelne.</p> <p>Určiť členov komunity, ktorí budú dohliadať na dodržanie karantény, práca MOPS v spolupráci so ZA, TSP, Obecným úradom a Políciou</p> <p>Zabezpečenie zlepšenie koordinácie práce občianskych hliadok - chýba centrálna koordinácia s cieľom zamerať ich činnosti na preventívne pôsobenie v komunitách (napr. dohliadanie na zákaz zhromažďovania sa atď.)</p> <p>Nastaviť efektívnu a nehromadnú distribúciu sociálnych a iných dávok v komunitách - nie zhromažďovanie pred poštou ale predávanie dôchodkov</p>
Iné	6	<p>Monitorovanie komunity</p> <p>Zabezpečenie zdravotného asistenta</p> <p>Skorsie testovanie podozrivých</p> <p>Uloženie vysokých pokút a nasadenie policajtov 24 h</p> <p>Myslím, že by bola potrebná práve v takejto situácii návšteva osady ba priam povinne, a pripomínať im hlavne hygienu, ostražitosť a bezpodmienečne a rýchlo nahlásiť príchod neznámej osoby do osady</p> <p>Časté návštevy</p>

SPOLU	311	
-------	-----	--

Napriek aj veľmi tvrdým navrhovaným opatreniam sa aj v tomto prípade sa vyskytlo pozitívne vyjadrenie konštatujúce disciplinovanosť klientov

Záver:

Najvýznamnejšie identifikované opatrenia pre zdravie v komunite boli nasledovné:

Tabuľka 16: *Sumár kategórií opatrení pre ochranu zdravia v komunitách*

Kategória opatrenia	Počet
Hygienické a ochranné pomôcky	161
Informovanosť	63
Nezdružovať sa	27
Kontrola dodržiavania opatrení (23)	23
karanténa	11
Izolácia a zákaz pohybu (10)	11
Potravinová pomoc	5
Koordinácia aktivít	4
Iné	6
SPOLU	311

Je dôležité zhrnúť, že v rámci jednotlivých návrhov sme identifikovali naozaj až veľmi tvrdé opatrenia, ako je kontrola dodržiavania karantény, ale hlavne úplné izolovanie komunity, či obce; monitorovanie pohybu a zákaz pohybu; tvrdá kontrola dodržiavania opatrení a sankcionovanie (aj s využitím silových zložiek); opakovane sa zdôrazňoval význam MOPS, ale aj potreba zdravotných asistentov, ktorí v niektorých obciach chýbajú. Zároveň s tvrdými opatreniami voči občanom – členkám a členom MRK sa objavovali výzvy na zabezpečenie zásobovania komunít ochrannými pomôckami, potravinami a liekmi zároveň s dostatočným, zrozumiteľným a neustále opakovaným vysvetľovaním problému epidémie COVID 19.

9.2 NÁVRHY OPATRENÍ VO VZŤAHU OCHRANY ZDRAVIA MIMO KOMUNITY

Aj v tomto prípade konštatovali respondentky a respondenti náročnosť úlohy sformulovať opatrenia na ochranu zdravia obyvateľov mimo rómskej komunity:

Vzhľadom na spôsob života a to čo sa týka hygienických návykov niektorých rodín z MRK je ťažké vyjadriť sa, čo by bolo potrebné zabezpečiť pre zvládnutie hrozby covid19. Aj napriek zabezpečeniu všetkých potrebných hygienických a iných potrieb, v niektorých rodinách je problém udržať základnú hygienu a rešpektovanie nariadení.

Pri podrobnejšej analýze návrhov sme identifikovali nasledujúce kategórie opatrení:

Tabuľka 17: *Kategórie odporúčaní pre ochranu zdravia mimo komunity*

Kategória opatrení	Počet	Výber vyjadrení pre ilustráciu
--------------------	-------	--------------------------------

<p>Hygiena a Ochranné prostriedky</p>	<p>95</p>	<p>Urýchlene distribuovať ochranné prostriedky</p> <p>Každý, kto chodí do práce, mal by mať všetky ochranné prvky.</p> <p>Dodanie rúšok ľuďom v komunite</p> <p>Dezinfekčné a ochranné pomôcky, vitamínové doplnky a základné potraviny</p> <p>Poskytnutie potravinovej pomoci alebo rozdávanie vitamínových kapsúl, napríklad (vitamín C)</p> <p>Distribúcia ochranných a dezinfekčných prostriedkov</p> <p>Poskytnúť obyvateľom MRK bezplatne zdravotnícke pomôcky .</p> <p>Zo strany obce zabezpečiť pre jednotlivcov resp. starých ktorý nemajú rod príslušníkov obce lieky a základné potraviny.</p> <p>Dezinfikovať</p>
<p>Zdržiavať sa doma/nezdružovať sa</p>	<p>64</p>	<p>Aby sa členovia komunity nenavštevovali a aby zostali doma resp. len v nevyhnutných prípadoch aby opúšťali svoje domovy.</p> <p>Chranit sa ruškom a obmedzeny pristup k ľuďom</p> <p>Do obce nechodiť v skupinách, ale len jeden člen rodiny na nákup, obmedziť pohybovanie sa po obci.</p> <p>Nepohybovať sa mimovoľne po obci, nosenie rúšok a dodržiavanie zákazu stretávania sa.</p> <p>Zákaz zhromažďovania sa pri bytovkách, na verejných priestranstvách</p> <p>Zdržiavať sa doma , dodržiavať odporúčanú vzdialenosť ,</p> <p>Izolácia rodín</p> <p>Nenavštevovať sa navzájom</p> <p>V spolupráci s policajným zborom a MOPS zabezpečiť aby sa nezdržiavali na verejných priestranstvách a tiež korigovať počet ľudí v potravinách.</p> <p>Netvoríť väčšie skupiny, využívať iba telefonicky alebo písomný kontakt, vylúčiť osobný kontakt, zabezpečenie rúšok</p> <p>Zákaz vychádzanie využitie asistenčných nákupov</p> <p>Prostredníctvom hliadok MOPS regulovať voľný pohyb a združovanie po obci.</p> <p>Minimalizovať pohyb ľudí</p>
<p>Dodržiavanie pokynov a nariadení</p>	<p>42</p>	<p>Dodržiavanie pokynov a nariadení</p> <p>Osloviť cirkev, možné organizácie v obci alebo meste, starostu / primátora, ktorý dá k vírusovému ochoreniu jasné stanovisko, dodržiavanie hygieny v obchodoch, ... Dodržiavanie pokynov WHO.</p> <p>Rešpektovať všetky nariadenia.</p> <p>Dodržiavanie pokynov, ktoré boli vyhlásene pre zvládnutie hrozby covid19 a disciplína</p> <p>Striktné dodržiavanie opatrení kontrolované policiou, aby bola pochopená dôležitosť a vážnosť situácie.</p> <p>Zabezpečiť aby polícia dohliadla na dodržiavanie prijatých opatrení</p> <p>Sankcie pri nedodržiavaní hygieny a nerešpektovaní pokynov krízového štábu</p>

		Neustále upozorňovať na dodržiavanie opatrení, cielene kontrolovať aj políciou
Neopúšťať komunitu	27	<p>Policajné kontroly, opúšťať komunitu iba v nevyhnutných prípadoch: lekár, potraviny</p> <p>Obmedziť pohyb osôb</p> <p>Zabezpečenie udržania obyvateľov v osade</p> <p>Zákaz stretávania sa</p> <p>Zamedziť obyvateľom cestovať po iných sídlisk a prehrabávanie sa v kontajnerov</p> <p>Uzavrieť obec. Zákaz vychádzania. Tvrdšie sankcie za porušovanie nariadení.</p> <p>Uzavrieť osady, zabrániť migrácii</p> <p>Zákaz vychádzania s ich lokality</p> <p>obmedzenie pohybu členov MRK mimo osady</p> <p>posilniť rómske hliadky pri vstupe, výstupe z osád, sprísniť kontroly príchodu príbuzných z iných lokalít ako i zo zahraničia</p> <p>Zakaz migracie mimo komunity</p> <p>Vedieť o pohybe členov komunity mimo komunitu, kontrola a dohľad</p> <p>Uzatvorenie komunit MRK</p>
Karanténa	27	<p>Dodržiavať karanténu</p> <p>Kontrola dodržiavania karantény - občania medzi sebou</p> <p>Tu myslím je to nahlasovanie pokiaľ zistíme, že niekto sa vrátil zo zahraničia ,alebo neznáma osoba, čo však niekedy nieje ani možné</p> <p>Izolácia chorých</p> <p>V prípade výskytu daného vírusu v komunite je NUTNÉ dať do prísnej karantény celú marginalizovanú komunitu.</p> <p>Zamedziť pohyb ľudí, ktorí prišli zo zahraničia medzi ostatných občanov. Musia byť v karanténe.</p> <p>Skôr nerómski občania, ktorí prišli domov nedodržiavajú karanténu a vedome sa pohybujú ako chcú.</p>
Informovanosť	16	<p>Neustále informovať klientov na zamedzenie pohybu , len ak je to nutné</p> <p>Nadálej komunity informovať o potrebe zostať doma, zbytočne nevychádzať von a dodržiavať zvýšenú hygienu</p> <p>Dôrazne im vysvetliť závažnosti situácie a nezdržiavať sa na verejných priestranstvách.</p> <p>Informovanosť v rodinách - letáky, správy obce,</p> <p>Je potrebné omnoho viac dohovárať klientom, aby dbali na svoje zdravie aj na zdravie iných ľudí.</p> <p>Potrebná je sústavná osвета.</p>
Iné	9	<p>Pravdivé informovanie majority o stave zdravia vo vylúčených rómskych komunitách všetkými dostupnými masmediálnymi prostriedkami vo vzťahu ochrany zdravia širšieho prostredia</p>

		<p>dohliadať štátnymi organmi na dodržiavanie opatrení.</p> <p>Zvyšená kontrola (polícia)</p> <p>Vymyslieť systém na bezpečné vyplácanie sociálnych dávok.</p> <p>Sprísenie preventívnych opatrení.</p> <p>Upovedomiť soc.pracovníkov, ak je v komunite niekto, kto sa vrátil zo zahraničia</p> <p>Zakaz vychádzania pre deti.</p> <p>Skorsie testovanie podozrivých</p> <p>Odloženie riešenia rôznych problémov, ktoré nie sú akútne a odloženie kontaktu s úradmi</p>
SPOLU	280	

Záver:

Aj tu sme identifikovali veľmi tvrdé odporúčania – vrátane kontroly pohybu, zákazu zhromažďovania pod hrozbou sankcií, zákaz vychádzania (hlavne detí a mládeže), ale aj rýchlejšie testovanie osôb na nákazu COVID 19, ale hlavne opatrenia zabezpečujúce ochranu pred nákazou – zabezpečenie ochranných prostriedkov, potravín a zásobovanie liekmi, a to aj napriek tomu, že primárnym zdrojom nákazy podľa respondentiek a respondentov nie sú členovia MRK (s výnimkou migrujúcich za prácou):

Skôr nerómski občania, ktorí prišli domov nedodržiavajú karanténu a vedome sa pohybujú ako chcú.

Najvýznamnejšie identifikované opatrenia pre zdravie mimo komunity boli nasledovné:

Tabuľka 18: Sumár kategórií opatrení pre ochranu zdravia mimo komunity

Kategória opatrení	počet
Hygiena a Ochranné prostriedky	95
Zdržiavať sa doma/nezdružovať sa	64
Dodržiavanie pokynov a nariadení	42
Neopúšťať komunitu	27
Karanténa	27
Informovanosť	16
Iné	9
SPOLU	280

9.3 NÁVRHY OPATRENÍ VO VZŤAHU OCHRANY ZDRAVIA PRACOVNÍKOV

Opatrenia na ochranu zdravia pracovníkov boli významnou súčasťou nášho zisťovania. Respondentky a respondenti formulovali v podstate systém vlastnej ochrany. O to viac boli vnímaví na vzťah medzi uvádzanými rizikami a ich očakávanými dopadmi. Zvlášť si uvedomovali vlastné ohrozenie a z neho vyplývajúce bariéry nie len pre vlastnú bezpečnosť, ale hlavne pre výkon svojej profesie:

Su vystaveni nakaze aj inym chorobam, ich nechraňa nikto . V tejto chvíli nemajú dôvod ohrozovať svoje zdravie. Je krízová situácia a poriadok majú zabezpečiť silové zložky. Urcite situáciu nevyriešia zamestnanci- predovšetkým ženy, KC a terénni pracovníci

Je veľké riziko nákazy pre TSP/TP, nakoľko v teréne sme vystavení rôznym nečakaným situáciám, sami nedisponujeme rúškami - originálnymi, len sami čo sme zatiaľ zabezpečili, alebo zhotovili, nakoľko zatiaľ nie sú dostupné a takisto dezinfekčné prostriedky, a čo odev v teréne? My by sme mali mať tiež ochranné oblečenie, aby sme neprenášali nákazu, nakoľko po práci ideme domov k vlastným rodinám. O nikom nevieme, kto je už nakazený a môže šíriť nákazu.

Jednotlivé kategórie rizík ilustruje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 19: Kategórie odporúčaní pre ochranu zdravia pracovníkov

Kategória	Počet	Výber vyjadrení pre ilustráciu
Hygiena a ochranné prostriedky	181	<p>Chrániť sa ochrannými prostriedkami</p> <p>Zabezpečiť pre nich zdravotnícky materiál na ochranu</p> <p>Zabezpečiť pracovníkom dostatočne ochranné pomôcky</p> <p>Zamestnávateľ pracovníkov by im mal zabezpečiť dostatok rúšok a rukavíc.</p> <p>Šitie ochranných rúšok.</p> <p>Zabezpečiť kompletne vybavenie ochrannými pomôckami v súlade s charakterom práce TSP.</p> <p>Bezodkladne zabezpečiť ochranu zdravia pracovníkov KC, ochranné pomôcky, hygienické potreby a ďalšie aby mohli ďalej vykonávať prácu v rizikovom prostredí. Ak sa dodknuti pracovníci nakazia logicky nebudú môcť vykonávať prácu.</p> <p>nemáme žiadne ochranné pomôcky</p>
Úprava výkonu práce	43	<p>obmedzenie otváracích hodín (6)</p> <p>Home office (4)</p> <p>Obmedzenie styku s členmi komunity (13) (Navštevovať komunitu vo výnimočných prípadoch, alebo vôbec, informovať klientov telefonicky, chrániť sa rúškami, regulovať množstvo klientov)</p> <p>Elektronická a písomná komunikácia (7)</p> <p>dodržiavať odstup (9)</p> <p>Úplný zákaz návštev v lokalitách MRK, Obmedziť pohyb pracovníkov v komunite (4)</p>
Dodržiavanie pokynov	19	<p>pracovníci sa maximálne snažia dodržiavať pokyny, ktoré boli vyhlásené pre zvládnutie hrozby covid19</p> <p>dodržiavať opatrenia vydané vládou, aby nedochádzalo k šíreniu covid 19</p> <p>aby rešpektovali usmernenia vlády a lekárov, čo je pri ich mentalite a zľahčovaní situácie dosť ťažké</p>
Informovanosť	11	<p>Informovanosť klientov (9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pokračovaním v informovaní o dôležitosti dodržiavania ochranných opatrení.

		<ul style="list-style-type: none"> - Potrebne je naďalej dohovárať klientom, aby dbali na svoje zdravie aj na zdravie iných ľudí. - Poskytovať, usmerňovať a pomáhať, či podávať informácie na báze - obecného rozhlasu, informačných sietí, mobilných operátorov a ostatných médií. - Potrebná sústavná osвета <p>Informovanosť pracovníkov (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fundovanosť informácií, prevencia. - Jednotné metodické usmernenie/ia vo vzťahu ochrany zdravia pre pracovníkov
Zdržiavať sa doma/zamedziť stretávanie v komunite	10	<p>nenavštevovať komunitné centra v skupinách, v prípade potreby pomoci poslať len jedného člena rodiny</p> <p>naďalej komunity informovať o potrebe zostať doma, zbytočne nevychádzať von</p> <p>zákaz pohybu v skupinách na verejných priestranstvách a v obchodoch</p> <p>dodržiavanie ochranných pomôcok- rúška</p> <p>Príslušníci MRK môžu prichádzať do styku s rodinnými príslušníkmi s cestovateľskou anamnézou, aj s iných okresov.</p>
Karanténa	9	<p>dodržiavanie karanténnych opatrení zo strany obyvateľov komunity</p> <p>kontrolujeme bezpečnosť a príchody ľudí zo zahraničia.</p>
Iné	5	<p>zabezpečiť prístup k lekárom, potravinám, liekom, hygienickým prostriedkom</p> <p>Sprísnenie preventívnych opatrení.</p> <p>častejšie lekárske kontroly a vyšetrenia</p> <p>jasné usmernenie zo strany úradu splnomocnenca, ako majú pracovníci postupovať: 1. ak nákaza v ich komunite ešte nie je, a 2. ak sa už nákaza objavila,</p> <p>Obmedziť počet pracovníkov, nezdržiavať sa v jednej miestnosti s viacerými pracovníkmi najmä s pracovníkmi ktorí cestujú za prácou verejnými dopravnými prostriedkami, skrátiť pracovný čas, práca z domu ak je možné, pre efektívne fungovanie KC prítomný jeden pracovník každý deň na princípe prestriedania</p>
SPOLU	278	

Záver:

Ako najvýznamnejšie opatrenia na ochranu zdravia pracovníkov a pracovníčok v MRK uvádzali respondentky a respondenti oparenia v oblasti hygieny a zabezpečenia ochranných pomôcok pre výkon svojej profesie. V súvislosti s tým – ako dôsledok nedostatočného zabezpečenia ochranných pomôcok – navrhovali často aj opatrenia smerujúce k úprave alebo obmedzeniu výkonu svojej práce. Nie len s ohľadom na vlastnú ochranu, ale aj na zvýšené riziko nechránených profesionálov ako potencionalných prenášačov nákazy.

Aj v tejto súvislosti formulovali pomerne tvrdé opatrenia: od zákazu pohybu občanov, až po obmedzenie svojej práce čiastočne alebo úplne pokiaľ nebude zabezpečená dostatočná ochrana pred nákazou prostredníctvom pracovných pomôcok.

V tejto súvislosti zdôrazňovali aj vlastnú aktivitu pri ich zabezpečovaní, ako aj potrebu koordinácie viacerých autorít (nie len obcí) a dostatočné informácie a konkrétne usmernenia pre výkon svojej

práce. V čase zberu dát bol spôsob výkonu práce upravovaný nekoordinovane, v závislosti od možnosti tej ktorej komunity a s ohľadom na angažovanosť autorít – hlavne starostov.

Najvýznamnejšie identifikované opatrenia pre zdravie pracovníkov boli nasledovné:

Tabuľka 20: Sumár kategórií opatrení pre ochranu zdravia pracovníkov

Kategória	Počet
Hygiena a ochranné prostriedky	181
Úprava výkonu práce	43
Dodržiavanie pokynov	19
Informovanosť	11
Zdržiavať sa doma/zamedziť stretávanie v komunite	10
Karanténa	9
Iné	5
SPOLU	278

10 ČO SME SA ZABUDLI OPÝTAŤ

Vzhľadom na to, že našim zámerom bolo zmapovať aktuálnu situáciu v MRK v čase nástupu nákazy COVID19, uvedomovali sme si potrebu poznania aj takých oblastí či tém, ktoré sme nevedeli (vzhľadom na novosť situácie a rýchlosť jej vývoja) odhadnúť. Do dotazníka sme preto zaradili záverečnú otvorenú otázku, ktorá umožňovala respondentkám a respondentom formulovať vlastné okruhy problémov, riešení, či špecifických oblastí informácií o ich komunite či ich práci. Z odpovedí sme vygenerovali viacero kategórií oblastí, ktoré respondentky a respondenti považovali za dôležité doplniť:

Tabuľka číslo 21: Doplnujúce opatrenia

kategória	počet	Slovné vyjadrenia
Ochranné pomôcky	10	<p><i>Ci majú pracovníci TSP a TP ochranné pomôcky....odpoved je NIE !!!!</i></p> <p><i>Poskytnuté informácie mapujú aktuálnu situáciu k dnešnému dňu. Obec sa snaží v čo najkratšom čase zabezpečiť dostatočné množstvo ochranných prostriedkov.</i></p> <p><i>Doplnenie hygienického materiálu do MRK</i></p> <p><i>Ako obec Nitra nad Ipľom sme požiadali o šitie rúšok, podnikateľa vo Filakove. Nakoľko ľudia v obci nemajú možnosť kúpiť ruský, pretože sú vypredané z toho dôvodu Starosta obce nechal ušit 200 kusov rúšok, ktoré budeme občanom v obci 17.3.2020 rozdávať podľa počtu osôb.</i></p> <p><i>Materiálne hygienické zabezpečenie pre pracovníkov ale aj prijímateľov sociálnych služieb.</i></p> <p><i>a či si myslíme, že v prípade vhodného zabezpečenia (odev), by mal pracovník vstupovať do komunity a pomáhať komunite zabezpečovať základné potreby.</i></p> <p><i>Dbáť na to, aby pracovníci KC boli chránení, pravidelným očkovaním, ochrannými prostriedkami, materiálnym vybavením. Mnoho klientov navštevuje KC a má žltacku, svrab, vši. Ku niektorým rodinám aj chodíme osobne, aby sme ich informovali ako majú postupovať, keď má dieťa vši,</i></p>

		<p>svrab, žltáčku. Aj keď robíme hygienické aktivity bolo by vhodné im na nej rozdať hygienické potreby.</p> <p>Pomoc s distribúciou rúšok a iných ochranných prostriedkov.</p> <p>Najhorsie od ziatku je nedostatok ochranných rúšok</p> <p>Kedy bude dosť vážna situácia na úplné zabezpečenie všetkých ochranných pomôcok, hygienických potrieb pre bezpečnosť pracovníkov v rizikovitom prostredí. Ďakujeme že myslíte aj na nás pracovníkov KC, ktorý sú odborne vzdelaný a tvoria hodnoty tohto štátu.</p>
Zapojenie silových zložiek	4	<p>Značný počet obyvateľov SR bez ohľadu na národnosť či etnicitu berie hrozbu COVID-19 na veľmi ľahkú váhu. Vystáva otázka, či by nebolo potrebné, na zastavenie šírenia nákazy, zvážiť zavedenie zákazu vychádzania na celom území SR a kontrolu dodržiavania všetkými ozbrojenými zložkami.</p> <p>Monitorovať potraviny policajtami počas výplaty sociálnych dávok. Nerešpektujú nákup iba po 2 v predajni. Aby mali rúška a rukavice pri nákupe.</p> <p>Preventívne policajná hliadka pre dodržiavanie nariadenia vlády SR.</p> <p>Nie sme pripravení čeliť takejto situácii bez dostatočnej ochrany - rúška, gély, ochranný odev. Od stola sa ťažko pomáha komunite šíriť osvetu. V prípade krízy bude potrebné zabezpečenie komunity políciou</p>
Usmernenia pre pracovníkov	3	<p>aby aj TSP/TP mali presé inštrukcie, čo môžeme a čo nemôžeme v takejto situácii šírenia epidémie robiť v rámci našej práce. My sa tiež obávame o svoje zdravie a zdravie našich rodín.</p> <p>Určiť postup ako postupovať v tej danej komunite. Ako upokojiť komunitu?? kedy to skončí??</p> <p>Zabezpečiť materiálnu ochranu v zmysle pokynov a nariadení, súčasne informovať obyvateľov a upozorňovať na dodržiavanie prev opatrení (hlavne v o vnútri komunity)</p>
Vzdelávanie detí	2	<p>zabezpečiť aj vzdelávanie detí, momentálne nedostali žiadne domáce úlohy ani iné pokyny na prácu doma.</p> <p>Systém vzdelávania detí z MRK prostredníctvom web stránok Edupage alebo bezkriedy.sk sa absolútne míňa účinkom, rómske deti v MRK komunite nemajú internet ani počítače, takže sú úplne odstavené od prístupu k vzdelávaniu.</p>
Karanténa	2	<p>Bolo by potrebné vykonať cielene a efektívne opatrenia pre členov komunit, ktorí sa budú vracat' zo zahraničia, nakoľko nie je žiadna záruka, že po návrate budú dodržiavať povinnú karanténu, navrhujeme ich včleniť z komunity, kde bude dôrazná kontrola dodržiavania stanovených podmienok, aby nevznikali nové ohniská nákazy.</p> <p>Myslíme si že najdôležitejšie je zostať v karanténe, nenavštevovať sa a dodržiavať pokyny. A podľa možnosti, zostať doma.</p>

Nátlakové opatrenia	1	<i>Tu pomozu len velmi prisne opatrenia aj za podmienok obmedzenia komunity. Oni maju strach z nakazy, ale nevedia vyhodnotit dosledky svojho konania a konaju velmi impulzivne</i>
Psychologická podpora	1	<i>možno by bolo vhodné zamyslieť sa aj nad potrebou zabezpečenia služieb psychológov na telefóne, pretože to Rómovia nemusia psychicky zvládať, neuvedomujú si, že súčasný stav 74 je iba malá kvapka, z toho čo príde a že sme ešte iba na samom začiatku nákazy. Keď to prepukne naplno, zrejme budú potrebné aj rady psychológa.</i>
Koordinácia opatrení	1	Súčinnosť štátu nielen samospravy.
Informovanosť komunity	1	<i>Možno by pomohlo, keby osobnosti z minority (nie politici) nahrali video o mozgnej hrozbe a potrebe dodržiavať opatrenia. Napríklad aj kontroverzný Erik Lakatoš.</i>
Potravinová pomoc	1	<i>Ľudia v komunite nemajú základné potraviny a nedokážu si ich momentálne zaobstarať, nakoľko ich zdroje príjmov boli obmedzené na minimum a finančné rezervy nemajú vytvorené</i>

Iné - komentáre

Niektoré zotrvali svojim formuláciami v rovine odporúčaní:

zabezpečiť ľuďom pravdivé informácie , monitorovanie políciou dodržiavanie nariadení vlády nerobiť paniku medzi obyvateľstvom

V obci ako TSP pracujem už 7. rok a zo skúsenosti môžem v tejto otvorenej otázke uviesť, že aj napriek maximálnej snahe OcÚ, pracovníkov obce, TSP/TP, MOPS, zdravotných asistentiek a pod. je v určitých rodinách ťažké dosiahnuť uvedomenie si vážnosti situácie, prijatia váhy zodpovednosti a rešpektovania akýchkoľvek nariadení.

Iné mali skôr povahu konštatovaní či emocionálnych vyjadrení:

Nezabudnite prosím na pracovníkov v komunitných centrách.

ako zabezpečíte ochranu zdravia TSP/TP?

Nikto nebol na tú situáciu pripravený, ani samotný štát. Predstavitelia štátu mali zabezpečiť pre svojich obyvateľov základné ochranné pomôcky, no nezvládli to, musia si pomáhať ľudia navzájom (aspoň šitím rúšok), lebo ak si my nepomôžeme, nepomôže nám nikto. Nevzali sme si príklad z Číny. Rusko má skvelé opatrenia, kde ochorelo málo a vedeli to hneď stabilizovať. EÚ dobre vie, čo robí... je to zlé, veľmi zlé...

Nech nás Pán Boh ochraňuje!

Ďakujem

ďakujeme za Vašu prácu a snahu, vážime si to!

Držme si všetci vzájomne palce pri zvládnutí danej situácie

Záver:

Spomedzi oblastí, ktorým sme v dotazníku nevenovali pozornosť sa ukázali dve nové témy:

1. Vzdelávanie detí z MRK počas opatrení proti koronavírusu
2. Potreba psychologickej podpory pre obyvateľov MRK

Významne zaznel aj apel na ochranu zdravia pomáhajúcich profesionálov a pripravenosť pre nátlakové opatrenia s využitím podpory polície či armády, či dokonca ich potreba.

ZHRNUTIE:

I. ŠTATISTICKÉ ZISŤOVANIE

CHARAKTERISTIKA KOMUNITY:

Spomedzi **PROFESIÍ** boli medzi respondentkami a respondentmi zastúpení prevažne terénni pracovníci a komunitní pracovníci (v rôznych funkciách)

CHARAKTER KOMUNITY, v ktorej pracovníčky a pracovníci pôsobia: Mestské komunity boli zastúpené v 83 prípadoch (24,6%), vidiecke v 248 prípadoch (73,4%). Uvedená iná možnosť alebo neuvedená možnosť bola v 6 prípadoch (2%).

PRÍSTUP K MÉDIÁM

PRÍSTUP K INFORMÁCIÁM je podľa pomáhajúcich profesií dostatočný. Väčšina komunit má prístup k nejakému zdroju informácií v dostatočnej miere. Takmer všetky komunity majú prístup k televízii, takže toto médium môže byť najrýchlejším spôsobom ako šíriť aktuálne informácie v prostredí MRK.

SOCIÁLNE SPRÁVANIE OBYVATEĽSTVA:

NÁVRATY ZO ZAHRANIČIA: Evidované **vo viac ako polovici komunit, (59,4%)**, pričom návrat zo zahraničia identifikujú pomáhajúce profesie až v takmer dvoch tretinách vidieckych komunit (62,8%). Viac než 10% respondentov uvádza, že nevedia, či sa respondenti vracajú, a teda nemajú prehľad o aktuálnej situácii. Obe tieto skutočnosti (návrat zo zahraničia a nedostatok informácií o tejto skutočnosti) vnímame ako závažné vo vzťahu k hrozbe šírenia nákazy v MRK. Zvlášť v prípade nedostatku informácií môže byť zabezpečenie karantény problematické

PRÁCA MIMO KOMUNITY: V takmer 90% prípadov respondentky a respondenti uviedli, že aspoň niektorí členovia MRK pracujú mimo komunity. V takmer desiatich percentách prípadov je to väčšina členov komunity. V prípade nedostatočných opatrení hrozí šírenie nákazy smerom dovnútra komunity alebo smerom von z komunity.

ZDRUŽOVANIE OBYVATEĽOV: Najčastejšie miesta stretávania obyvateľov komunit podľa pomáhajúcich profesií sú priestory medzi obydliami – v tejto otázke zvolili odpoveď takmer vždy v 51,2% prípadoch. Odpoveď často bola vo veľkej miere volená respondentami aj v prípade možnosti okolie kancelárie terénnej sociálnej služby (37,2% prípadov).

INFORMOVANOSŤ A OSVETA

Terénni pracovníci sú z hľadiska šírenia informovanosti a osvetu hodnotení ako **klúčoví**. Väčšina respondentov naprieč profesiami uvádza, že to robia väčšinou alebo výhradne. Celkovo označilo, že terénni pracovníci pomáhajú pri šírení osvetu väčšinou alebo výhradne, 306 respondentov (z 339).

DODRŽIAVANIE OPATRENÍ

Najproblematickejšími oblasťami sú opatrenia karantény po príchode zo zahraničia a v prípade príznakov resp. ochorení. V týchto prípadoch aj najviac respondenti uvádzali, že nevedia, nakoľko sú opatrenia dodržiavané. Nie len nedodržiavanie opatrení, ale nevedomosť o tom, do akej miery sú dodržiavané vnímame ako problematické.

DOSTUPNOSŤ SLUŽIEB A MATERIÁLU

Medzi takéto služby a komodity sme zaradili informácie, hygienické potreby, zdravotné pomôcky, potraviny a lekársku starostlivosť.

INFORMÁCIE: Dostatočné alebo skôr dostatočné. „Úplne dostatočná“ bola najčastejšia odpoveď u terénnych pracovníkov (72,0%) a komunitných pracovníkov (61,7%). V iných profesiách bola možnosť „úplne dostatočná“ zvolená menej často, napriek tomu možnosti „úplne dostatočná“ alebo „skôr dostatočná“ zvolilo 82,9% pracovníkov iných profesií.

HYGIENICKÉ POTREBY: Za všetky profesie je dostupnosť hygienických potrieb označená ako **skôr dostatočná alebo dostatočná** v 58,1%.

ZDRAVOTÍCKE POMÔCKY: Dostupnosť zdravotných pomôcok je **úplne nedostatočná alebo skôr nedostatočná** v 75,9 %.

ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ: Celkovo je dostupnosť zdravotnej starostlivosti vnímaná **skôr dostatočná alebo dostatočná** v 86,1%.

POTRAVINY: Respondenti zatiaľ nepociťujú ich nedostupnosť, 95,6% z nich označilo možnosť **úplne dostatočná alebo skôr dostatočná**.

SPOLUPRÁČA S INÝMI PROFESIAMI

PRI INFORMOVANÍ OBYVATEĽSTVA: Za najvýznamnejších možných spolupracovníkov pri informovaní obyvateľov sú považovaní **starostovia**. Možnosť „hlavne“ v ich prípade označilo viac než 82 percent respondentov. Takmer rovnako významne sú vnímaní aj **terénni pracovníci**.

PRI ZABEZPEČOVANÍ HYGIENY: Opäť sú práve **starostovia** považovaní za možných hlavných spolupracovníkov v 73,0% prípadov. Ďalšími hlavnými možnými spolupracovníkmi v tejto oblasti sú **zdravotní asistenti** (65,0% odpovedí hlavne) a **terénni pracovníci** (63,4% odpovedí hlavne).

PRI DODRŽIAVANÍ OPATRENÍ: V oblasti dodržiavania opatrení sú za najdôležitejšieho aktéra považovaní **starostovia** (78,2% odpovedí hlavne), **terénni pracovníci** (69,8% odpovedí hlavne) a **polícia** (73,3% odpovedí hlavne).

PRI OCHRANE ZDRAVIA KLIENTOV: V oblasti ochrany zdravia klientov opýtaní očakávajú pomoc od **zdravotných asistentov** (69,1% odpovedí hlavne), **starostov** (67,5% odpovedí hlavne) a **terénnych pracovníkov** (66,0% odpovedí hlavne).

PRI OCHRANE ZDRAVIA PRACOVNÍKOV: Z hľadiska ochrany zdravia pracovníkov sú za dôležitých možných aktérov považovaní **najmä starostovia**, ktorí v tejto oblasti získali až 81,8% odpovedí hlavne

REALIZOVANÉ AKTIVITY V SÚVISLOSTI COVID 19

Ako najintenzívnejšie vykonávanú aktivitu uviedli respondenti **distribúciu informácií**, kde 63,3% uviedlo, že sa vykonáva intenzívne a 91,1%, že sa vykonávajú intenzívne alebo dostatočne.

Dostatočne alebo intenzívne bolo hodnotené vykonávanie mapovanie aktuálneho zdravotného stavu, mapovanie hygienických podmienok, komunikácia so spádovými lekármi a zásobovanie potravinami.

Vôbec alebo nedostatočne boli hodnotené aktivity distribúcia hygienického materiálu (29,0% vôbec a 29,9% nedostatočne, spolu 58,9%) a distribúcia zdravotníckych pomôcok (34,6% vôbec a 31,7% nedostatočne, spolu 67,3%).

II. OTVORENÉ OTÁZKY:

RIZIKÁ (v každej kategórii zoradené od najvýznamnejších po menej významné):

Riziká pre komunitu

1. **V oblasti nedostatočnej hygieny v komunitách (114)**
2. V kumulácii osôb na verejnom priestore (72)
3. V nedostatku ochranných pomôcok (pre obyvateľov i pracovníkov) (66)
4. V nedodržiavaní karantény osôb prichádzajúcich zo zahraničia (42)
5. V nedostatočnom dodržiavaní opatrení na zabránenie šírenia COVID 19 (36)
6. V hustote osídlenia (blízkosť obydľí a blízkosť osôb v obydľí) (29)

Riziká pre osoby mimo komunitu

1. **V nedostatku ochranných pomôcok pre členov komunity (69)**
2. V migrácii obyvateľov mimo komunity a schádzaní sa vo väčšom počte na verejnosti (65)
3. V nedodržiavaní karantény osobami prichádzajúcimi z cudziny (31)
4. V nedostatočnom rešpektovaní pravidiel (30)
5. V nedostatočnej hygiene (26)
6. V ľahostajnosti a nezodpovednosti niektorých (hlavne mládeže) (9)

Riziká pre pracovníkov

1. **V nedostatku ochranných pomôcok pre pracovníkov (aj klientov) (121)**
2. V nedostatočnom rešpektovaní opatrení členmi komunity (35)
3. Hygienické riziko (25)
4. Blízky kontakt s klientom bez ochranných pomôcok (19)
5. Nedodržiavanie karantény klientmi (19)
6. Stretávanie osôb na verejnosti a migrácia (11)
7. Nedostatočná informovanosť (6)

OPATRENIA (v každej kategórii zoradené od najvýznamnejších po menej významné):

Na ochranu členov komunity

1. **Zabezpečenie hygienických a ochranných pomôcok (161)**
2. Zvýšenie a opakované zabezpečenie informovanosti (63)
3. Zamedzenie združovaniu osôb (27)
4. Kontrola dodržiavania opatrení (23)
5. Dodržiavanie karantény (11)
6. Izolácia osôb a zákaz pohybu (10)
7. Potravinová pomoc klientom (5)
8. Koordinácia aktivít (4)

Na ochranu obyvateľov mimo komunity

1. **Dodržiavanie hygieny a využívanie ochranných pomôcok (95)**
2. Zamedzenie združovaniu osôb (64)
3. Kontrola dodržiavania opatrení obyvateľmi MRK (42)
4. Obmedzenie pohybu osôb mimo komunitu (27)
5. Dodržiavanie karantény (27)
6. Informovanosť obyvateľstva MRK (16)

Na ochranu zdravia pracovníkov

1. **Zabezpečenie hygienických a ochranných pomôcok (181)**
2. Úprava výkonu práce (43)
3. Kontrola dodržiavania opatrení obyvateľmi (19)
4. Informovanosť (11)
5. Zamedzenie združovaniu osôb (10)
6. Dodržiavanie karantény (9)

Iné opatrenia (doplňujúce):

1. Zabezpečenie hygienických a ochranných pomôcok⁴
2. Jednotné usmernenia pre pracovníkov v MRK
3. Zapojenie silových zložiek
4. Vzdelávanie detí z MRK počas opatrení proti koronavírusu
5. Potreba psychologickej podpory pre obyvateľov MRK
6. Nátlakové opatrenia
7. Koordinácia aktivít
8. Informovanosť⁵
9. Potravinová pomoc

---

⁴ Aj keď sa už toto opatrenie vyskytlo, bolo opakovane zdôrazňované s vysokou intenzitou

⁵ detto